

१०९५

गुं पुन्हि

लाभरत्न तुलाधर — रामशेखर

सूर्यबहादुर 'पिवा:' — पद्मरत्न तुलाधर

मोहनलाल 'पांशु' — मदनमोहन मिश्र

मदनकृष्ण श्रेष्ठ — कृष्ण नापित व रामकृष्ण श्रेष्ठ

भगवानदास श्रेष्ठ — सानुराजा बज्राचार्य

मू २।-



नेपाल भाषाया
लय्‌पौ

दँ १८/४   थ्यंल्याः १५७

नेपाल सम्बत १०९५ गुंला

संरक्षक
चित्तधर 'हृदय'

सम्पादक व प्रकाशक
हेमबज्र बज्राचार्य

सहायक सम्पादक
विष्णु चित्रकार

व्यवस्थापकपिं
पद्‌मरत्न तुलाधर
भूषणप्रसाद श्रेष्ठ

दछिया १२।-   छगूया २।

ख्यालि म्ये

माल श्री

— लाभरत्न तुलाधर

हाय रे ज्याखुनि तता गुलि तिसिकुति छला
जउभन ब्यकुं च्यानाः हानं वने तेनाला ।। धु ।।

समाःज्वलं छ्वःचा, जाःगु ह्वांगु ब्यागचा
पिचुगु नेतालय् हाइ ! गुलाफ स्वां निफ्वः चा
भ्वंग्रा स्वान बांलाः थें छ नं साप बांलाःचा
छंत स्वस्वं ञुमि यं थें स्वयाच्वंपिं लाताचा ।।१।।

जँया बान घःबां लू, ह्लास भति क्वलः लू
पलपसा त्वःथें थीगु मिखा पलेहः बां लू
ख्वाः भचा हंय्‌त्वाः, अथेसांनं आहा !
इखुंचिया स्वः धाय् ल्वेक सपः पकुमकु लाः ।।२।।

लंया बुत्ताय् जःधुं लू, हाइला हाइला धँथें जू
थिकिथिकि संगु अहो ! भुतिमालि व्वः थें चू
जिगिजिगि च्वंगु ह्लाचा, मिसरिया स्वःचा
छं पलाः तःथाय् तक मुनीगु हाप्वःचा ।।३।।

मिखा छंगु नीलः मखा, नसला सां काय्‌ला
छ्वन्त स्वया जक ब्यूसा जि नं नी मजुइला
प्वाथ दथुयागु तेपुं गुलि जक छ्वाय्‌पा च्वं
जीवबया अय्‌लाः फूगु प्वंगु सलिचा थें च्वं ।।४।।

(हाइ रे ज्यापुनी तताया 'पेरोडि' म्ये)



अंग्रेजी व संस्कृत नेपाल भाषाया सन्तान खः

★ पद्मरत्न तुलाधर, पी. आर. टी.

नेपालय् आः तक म्वानाच्वंगु भाय् मध्यय् नेपाल भाषा दकलय् पुलांगु भाय् खः । सृष्टिया छुनाज्या दकलय् न्हापां थनहे जूगुलि १ नेपाल भाषा संसारया दकलय् पुलांगु भाय् नं खः । उकिं थ्व भाय्या प्रभाव संसारया फुक्क न्हूगु व पुलांगु भासय् लाइगु स्वाभाविक खः । संसारया फुक्क धयाथें भासय् नेपाल भाषाया खँग्वः दुहां वनाच्वंगु दु २ । नेपाल भाषा व मेमेगु भाय्या खँग्वः ज्वःलाःगुयात आकस्मिक जक धयां मगाः । थुकियात नेपाल भाषाया प्रभाव तप्यंक मेमेगु भासय् लाःगु धाये माः ।

छुथलः पण्डिततय्सं संस्कृत भाय् संसारया दकलय् पुलांगु भाय् खः धकाः वयनेत बःगु खँ सुचुकाः मखुगु खँ जक न्ह्याःने तये हयाच्वंगु दु । नेपाल भाषाया थ्याः हे ज्ञान मदुंपि पण्डित धाःपिसं भाषाया अनुसन्धान याइगु तसकं न्ह्यिले मास्ति वइगु खँ छः । थौं तकया अनुसन्धानं क्यंगु दु नेपाल भाषाया दकलय् अप्वः खँग्वः संस्कृत भासं त्याये कया तःगु दु । संस्कृतय् दुहां वनाच्वंगु नेपाल भाषाया फुक्क खँग्वः लिकाल धाःसा संस्कृत भाय् भाय् हे मख्या वनी । संस्कृत भाय् नेपालय् दुहां वयाः नेपाल भाषानाप निद्वः (२०००) दं मयाक नाप नापं च्वने खंगुलिं हे थौं थुलि च्वन्ह्याये फुगु खः ३ । तर संस्कृत भाय् न्ह्यावहे च्वन्ह्याःसां जनताया भाय् जुयाः म्वाये मफु । थुकिया मू कारण संस्कृत भाय् उबलय्या विद्वानतसें साहित्य व विशेष यानाः धर्म ग्रन्थ च्वयेत जक दयेकूगु भाय् जूगुलिं खः । संस्कृत भाय्या नासं हे नं बांलाक सी दु थ्व भाय् मनूत धुसंस्कृत जुइ धुंकाः तिनि दयेकूगु भाय् खः । तर नेपाल भाषा आदि काल निसें दुगु भाय् खः अर्थात मनूत नुवाये सयेवं हे दयेकूगु भाय् खः । संस्कृत भाय् आर्यतय्गु पुर्खौंली भाय् नं मखु । आर्यत नेपालया च्वापुगुं इ वयाः तपस्या यानाः सयेके सीके धुंकाः नेपालया नेपाल वासीतय्गु अर्थात नेवाःतय्गु (नेपाल वासीया चिह्नाःगु रुप नेवाः खः ४) सभ्यताय् थ्यलय् पुनाः सभ्य जुइवं तिनि इमिसं संस्कृत भाय्यात नाला काःगु खः । संस्कृत भाय् ल्हाइपिं व च्वइपिं आर्यत स्वयाः नेपाल भाषा ल्हाइपिं भाजुत यक्व पुलांपिं खः ५ । थथे जूगुलिं संस्कृत भाय् नेपाल भाषा स्वयाः तसकं न्हूगु भाय् खः । प्राचीन नेपालया साधारण जनताया भाय् नेपाल भाषाया खँग्वः-

(ल्यं ३८ पेजय्)

---

१ "शिवले यहिं ल्याएथे सृष्टिको पहिलो विहान"– रेडियो नेपालया छपु राष्ट्रिय म्ये ।

२ स्वया दिसँ, "ध्याःया ल्यूने ल मदु हँ" प. र. तुलाधर, साहित्य श्रृंगार, दँ १, ल्याः १ ।

३. ठाकुरलाल मानन्धर, 'जः' दँ ७, ल्याः छ ।

४ स्वया दिसँ 'नेपाल भाषा व्याकरण' या भूमिका– शुक्रराज शास्त्री ।

५. स्वया दिसँ, 'भाजु शब्दया महत्व', ठाकुरलाल मानन्धर, 'सूसः निबन्ध' सं. कमलप्रकाश मल्ल ।

क्री साहुजी

सूर्य बहादुर पिवाः

[सिद्धान्त, एकता, राष्ट्रियता, इमान, कार्यशीलता, धर्म, फेशन ... आदि बन्हुः तयेगु पसः घकाः चवयातःगु साइनबोर्ड छपाः दु । लुखाया जवंखवं निम्हू पालेत दु । "दुहां वने ज्यू" व "दुहां वने मज्यू" धकाः चवयातःगु पालंपाः खाइगु निगू नोटीश बोर्ड दु ।]

निर्देशक :– भृगुराम श्रेष्ठ
ख्यालःम्वःतः रामलाल सायमि
तेजनारायण सायमि
स्वाःपुचः अमृत सायमि
मधुसुदन ज्यापु
कोछें लक्ष्मीलाल चित्रकार
लायकूसाः, गौत्तम गुरुजु
येँ । पि. आर. तवः

साहुः— क्रोसं करोडौं दां ख्यले धुन । आःतक क्रीत क्रीगु व्यापारं गुलि लवः वःगु खने दु ? जितः छकः न्यंकिसा, सेक्रेटरी !

सेक्रेटरीः— सुथ न्हापां दनाः पशुपतिइ व स्वयम्भूइ वनीपि मनूतय् धापूकथं क्रोसं तातुनागु ई बुलुहुं वयावं च्वंगु दु हँ ।

साहुः— वयावं च्वंगु दु हँ धयां जक मज्यूनि, क्रीला व्यापारी साहु । ल्याः चालय् म्वाईपि ल्याः चालय् हे सीपि । अमिसं क्रीत छु छु सबुद प्रमाण बिल लय् सा ?

सेक्रेटरीः— थौंकन्हय् थःगु सिवाय् करपिनिगु वास्ता मदये धुंकल हँ मनूतय्के, थःहे जक नयेगु थःहे जक जिइकेगु धून जुये धुंकल हँ मनूतय् ।

साहुः— धर्म गुलितक मदये धुंकल लय् मनूतय्के ?

सेक्रेटरीः— मां, अबुं काय् म्ह्याय्पिन्त सर्वे पानाः आखः ब्वंकीगु तर कमाइ दयेव वहे काय् कलाःया नामय् सिमन्ति ढलानगु छें दयेकाः मां बौ त्वःताः सुत्त पिने च्वं वनीगु हँ । छःयाथाय् वनाः छः भागि याःसां भावभक्ति ला जुये धुंकल हँ कलाःयाके ।

साहुः— मनूतय्के ग्याः पहः गुलि दु लय् ?

सेक्रेटरीः— कलाः खनाः ग्यायेगु ल्वचं थ्यूगुलि मनूत थौं कन्हय् छुं खनाः हे ग्या हँ ।

साहुः— मनूतय् बोलि बचनया भाः गुलितक दनि लय् ?

सेक्रेटरीः— आः धयागु अले मखु धाइगु हँ थौं कन्हय् । कलाः भाःत ला तमसुक यानाः जुइमाःगु ई

जुइ धुंकल हँ । कलाःया नामय् ध्यबा बैंकय् तःपि व छें दय्कूपि गुलिखे नांगां जुये धुंकल हँ । अय्सां मिजंत मामेया न्ह्यःने थुमे बरोवर हँ ।

पालेः— (दुहां वयाः साहुयात सलाम याइ) पिने छम्ह मनू वयाच्वंगु दु ।

साहुः— ज्यू दुने ब्वना हिँ ।

जागिरदारः– नमस्कार साहुजी !

साहुः— नमस्कार, दिसँ । छि सु थें ? छि छु धाये–माःगु दु थें ?

जागिरदारः– जि छम्ह जागिरदार खः । साहुजीं ध्यवा भचा त्याये बिया दीला धकाः ... ।

साहुः— छि छु तलब मवःला ?

जागिरदारः– तलब मवःगु मखु, तलब वः । तलबं नयेत हे गाःगु मखु साहुजी । मचाखाचा दु, कलाः दु, थः दु । जागिरंला न्हि छक्वाः हे नयेत मुश्किल ।

साहुः— छि भचा सोफाम्ह जागिरदार थें च्वंका । मेमेपिं जागिरदारतय्सं जागिर न.गु हे निदँ प्यदँ मरुनिबलय् थथाय् खागु छें दंगु, कलाःयात बांलाक तिसा वस्तं पुंकाः होण्डाया ल्यूने तयाः जूगु मखंला छि ?

जागिरदारः– खना साहुजी । मखनागु मखु, तर अमिसं गथे यानाः ध्यबा कमय्यात खनागु मखु थम्हं ।

साहुः— अय्सा छि ज्या अर्थात् कार्यशीलता थनि–निसें बन्हः तया दिसँ जिथाय्, जि स्यना बी का ध्यबा कमय् यायेगु काइदा ।

जागिरदारः– जागिर नयाः ज्या मयासें गथे च्वनेगु ? सरकारं कार्यभारं मुक्त याना मबीला जितः ?

साहुः— अय्सा छि लच्छिया निगू जक एकादशी दुथाय् हानं मेगु एकादशी दयेकाः वृत च्वनादिसँ । मचाखाचा, जहानपिं वृत तयादिसँ, अले धर्मात्मा जुयाः याकनं म्वाःम्वाकं स्वर्गय् नं व्वासँ । मेगु जि छितः छु धाये ?

जागिरदारः– साहुजी ध्यवा कमय् यायेगु ट्रीक स्यना बिया दीसा जि ज्या बन्हः तयेत तयार दु ।

साहुः— ज्या यानाः जस दैगु व प्रमोशन जुइगु मुलुक मखु थ्व, ज्या याइम्ह व याःम्हथें च्वंक छता च्वने सय्के माः । गनेद्यःयात न्हापां लड्डु छायाः पुजा याइगु मुलुक थ्व फोगु धकाः छि मस्यूला ? लड्डु छायेत लड्डु न्यायेमाः, लड्डु न्यायेत ध्यबा माः ध्यबा ध्इगु कमय्याये सयेके माः । ध्यवा दुसा थन फुक्कं दु । ध्यबा मदुसा थन छुं मदु ।

जागिरदारः– गथे याःसा ध्यबा दयेके फइ लय् ?

साहुः— अड्डाय् इलय् वनेगु । फाइल छें हयाः पुइकेगु, अले कःमितय्सं छ्याकं अप्वः पिकायेत धाँलि ग्वः हे चिग्वः यानाः छाइथें छ्याकं पिकायेत स्वयेगु ।

जागिरदारः– छिगु धापू, जि सरकारी स्वयाः तरकारी अप्वः नयेत स्वयेमाःगु जुलका मखुला ?

साहुः— आः तिनि छि भचा खँ थुलथें च्वनका । ला, तरकारी अप्वः नःसा फोगु प्वाथय् प्रोटिन दुहां वनी । प्रोटिन नःसा सकाः ल्ह्वनी फो । उकि छि ल्ह्वंकेगु विचाः दुसा ज्या बन्हः तयादिसँ । ज्या बन्हः तयेत छि

ज्या मयाते नं ज्या याना च्वंह्म थें छता च्वने सयेके माः का ।

जागिरदारः– अथेसा जि छि धयादीथें ज्या बन्हः तयेत तयार दु । तर थ्व खँ छता जिमि कलातं हे नं मसिइ माः । थ्व खँ कलाःयात नं मसीकेत छु याये माली लय् ?

साहुः— कलाःयात फुक्कं खँला धया तये हे मज्यू, कलाःयात मखुगु खँ धायेबलय् पाप लाये नं फु । इमित लय्तायेका छता तयेमाःका साःसाःगु नकाः न्हूम्हूगु फेशन याकाः, बां बांलाःगु तिसा वस्तं पुंकाः । थुलि याका तलकि लय्ताइका अपिं । भाःतं खुया हल ला धँगु नं वास्ता दइमखु अमिके, भातं ह्यायेकाः, लाकाः, घूस नयाः गनं हल धइगु वास्ता किस्ता हे दइमखु अमिके ।

जागिरदारः– अथ्सा ज्या बन्हः तयेत तयार दु जि ।

साहुः— ए सेक्रेटरी ! ज्या बन्हः तयेगुया भोग बन्धकी तमसुक छगू ठिक या ।

सेक्रेटरीः— तमसुक ला की छापय्याका तयागु हे दु नि । ज्या बन्हः तयेगुया तमसुक छकू लिकाये मालका मखुला ? वय्कःया स्वंगू पुस्ताया नां छकः दयेवंला तुरन्त तयार जुइ (फाइलं तमसूक छगू लिकाइ) छिगु स्वंगू पुस्ताया नां छकः धया दिसँ ।

जागिरदारः– चन्द्र शम्शेरया दासया छय्, जुद्ध शम्शेरया बैंठकेया काय् अले नां जिगु छन झन स्यंचा, जिल्ला नोकर जिल्ला । बूगु नयेमखंगु सालय् । (सेक्रेटरीं च्वयावं यंकी)

सेक्रेटरीः— का सा साहुजी अले जागिरदार साहेब तमसुकया भाय् छकः न्यना दिसँसा ।

लिखितम धनिया नाम साम्राज्यवादीया छय् विस्तार-बादीया काय् कल्पना नगरय् च्वंम्ह एघारौं सताब्दी जन्म जूम्ह करपिनि कय्ता धन व्यंहोरोनिया नाम चन्द्र शम्शेरया पालय्या दासया छय् जुद्ध शम्शेरया बैठकेया काय् नोकर जिल्लाय् च्वंम्ह नय् मखंगु सालय् बूम्ह छन छन स्यंचा जागिरदारं लिह लगत चलन चलितया तका ४२०।– आखलं ध्यसः व नोतका लच्छिया ब्याज बिये म्वायेक तक मखु साँवा तक नं लित बियेम्वायेक लय्लय् पतिकं ध्यबा त्याये काः बयेगु यानागु पक्का जुल । व ध्यबाया धितो मेपिं सुयातं भोगदृष्टी बन्धकि बिया मतयागु कार्यशीलता दक्षिणय् इमान उत्तरय् वचन पश्चिमय् सच्चाइ व पूर्बवाखे बफादारी थुलि चार किल्लाय् दुने लाःगु कार्यशीलता भोग बन्धकि च्वया बियागु जुल । भोग चलन यानादिसँ । सावाँ ति धाये दइमखु । ब्याज हिँ धाय् दइ मखु । मधाःतले सावाँ दुगंछि जुयावं वनी, ति धायेवं ध्यबा छगः नं दइमखु । छितः जिं बन्हः तयागु कार्यशीलता गुगुं हे ब्यहोरां कच्चा ठहरे जूबयाः जिं इमान्दारीपूर्बकं छुं ज्या याःगु खने दःवल धाःसा मुक्का व घुस्साया ऐन सवाल बमोजिम छि साहुया ध्यबा जिगु इज्जत कयाः उपर यानादिसँ धकाः जिगु मनोमान खुसि राजीं छि साहुया छेँया च्वथाय् च्वनाः भोग बन्धकि तमसुक च्वया बियागु जुल । न्हासं व छचनं सहिया छगू प्रति दोहरी छि साहुयाके जिं कयाः छगू प्रति छि साहुयात बियागु जुल । थ्व तमसुक पास यायेगु भट्टा अदालत थ्व संसारय् गनं हे मरुगु जुया निंति थ्व तमसुक हे पास याना कयागुति भाःपादिसँ थ्व भ्वंया साक्षी चुलां चू च्वनाः खँल्हाना च्वनापिं छि व जि हे सदर इति सम्वत् २०३२ साल जेष्ठया ४२० गते रोज नयेदिन शुभम् ।

(सेक्रेटरीं जागिरदारयात न्हासं व छचनं सही याकी अले जागिरदार ध्यबा कयाः

वनी)

साहुः— थ्व जागिरदारं घूस नया: ध्यवा कमय् याना: ख्वीत मोहनी बलय् खसि च्याङ्ग्रा बो हइला ?

सेक्रेटरीः— बो हइ येंला च्वं ।

पालेः— हानं मेम्ह मनू छम्ह व:गु दु साहुजी !

साहुः— ब्वना हिं ।

छम्ह जनता:– साहुजी नमस्कार !

साहुः— नमस्कार ! छि छाय् ख्वाया दियागु थें, झासँ ! दिसँ !!

जनता:— जि बि. ए. तक ब्वनातयागु दु । लजगा: मरु साहुजी ! छुं ब:न्हः तया: साहुयाके ध्यवा भचा काये धका: वयागु । फेशन यायेमा: थौंकन्हय् हिप्पियागु । गर्ल फ्रेण्ड दयेका: ल्यासेत ब्वना: चा: हिलेमा: होटलय् होटलय् वना: नयेमा:, छेंय् सुकुली द्यनेमा:सां ।

साहुः— छि छु ब:न्हः तये फु लय् ?

जनता:— फेशन ।

साहुः— जब नेपालय् विदेशी फेशन फुकस्यां ख्यनाहल उबलसं निसें जिमिसं फेशन ब:न्हः मकायेगु याये धुन । छि सिहे स्यूगु दयेमा: श्री ५ या सरकारं च्वय्यापिं कर्मचारीतय्सं अड्डाय् वनेबलय् ख्वीगु राष्ट्रिय पोशाक पुना: वने हे मा: याना मब्यूगु जूसा ख्वीथाय् थ:गु जातिय व राष्ट्रिय वस: पुनीपिं ला दइ हे मखये धुं कल जुइ न्हापा जिमिसं फेशन नं ब:न्हः कायेगु यानागु ख: । आ:ला मकाये धुन । मेगु छुं ब:न्हः तयादिसँ लय् ।

जनता:— अय्सा मेगु छु जि ब:न्हः तये मालीसा ?

साहुः— एकता ब:न्हः तये फुला छि ?

जनता:— एकता ब:न्हः तयेबलय् जि छु छु नियम पालन यायेमाली ?

साहुः— बहनी बहनी ऐला त्वना: लँय्ब:पिं मनूत नाप म्वा:सां म्वा:सां निहू पिकया: ल्वा: जुये फयेकेमा: । निम्ह त्यपू हे चिचीधंगु खँय् ल्वाना: नतुसुतु मयासे लां लां च्वने- फयेके मा: । फुसा कला:यात भचा सुकू दा:थें दायेफयेके मा: । थ्व नेवा:, थ्व पर्त्या, थ्व सँय् थ्व खँय् धइगु भावना मनूतय्के हयेफयेके मा: । मेगु गुलि फत उलि मेलमिलाप मवइगु ज्या यायेमा: सिल्ला छि ।

जनता:— उखुन्हुतिनि ऐला त्वना: लँय् ला:ला:थे हाला जुयाबलय् पुलिसं ज्वनायंका: २५।– तका दां जरिवाना यानाहल, गोरखापत्रय् नां पिकया बिल, चिकुक च्चिछ तक लासा हे मब्यूसे कुनाहल ।

साहुः— लडाईं लय् वनीपिं सिपाईं त सी नं फुथें बदमासी ज्या याना जुयेबलय् छक: निक: कुने नं यंके फु । कुने यंकल धका: ग्याये ज्यूला भाइ । अय्ला: त्वना:, चरेस नया:, गजि त्वना: ल्यासेतय्त स्यंका मजुइकं गय् एकता खतम जुइ ? छक:निक:ला असंयाम्ह द्रहं सां थें लाका नयेफयेकेमा: होटल होटलय् बहनी वना: । छि एकता ब:न्हः तये धुंका: छुं नं एक जुइगु ज्या यात बा या: जुइगु स्वत: धइगु खबर जिमि न्हायपनय् थ्यमेव हे छित: जिमिसं बांम-- ला:गु कारवाइ याये माली ।

जनता:— जिं ला:ला:गु थ: य:गुला याना जुइ दइका मखुला ?

साहु:— ला:ला:गु थ: य:गुया अर्थ मिलय् चलय् जुया: छता सने दइ मखु मेगु छि न्ह्यागुं याना जुयेफु । आ: भ्वं च्वया फासें । छित: माली माली बलय् गुलिगुलि माली का: फासें, ल्हा: प्वकतं छ्वयेमखु, बहे तमसुक ल्यूने अंक ततं यंकेका मज्यूला ? गथे सेक्रेटरी ?

सेक्रेटरी:— फीसं मेपिन्त नं अथे हे यायां वयाच्वनागु ख: । ए भाइ ज्यू धया दिसँ, साहुं धया दी थें ।

जनता:— जित: ध्यबा मालाच्वंगु दु, ज्या मयासें नये मालाच्वंगु दु । अथें ध्यवा दइगु जक ख:सा छकुती जकला छु छिकू भ्वँतय् सही तयेत नं तयार दु जि ।

(सेक्रेटरीं स्वंगू पुस्ताया नां न्यँन्यं भ्वँतय् च्वइ)

साहु:— मेमेपिं नं छि थें या: जुईपिं छ्वदूसा ब्वना-हया दिसँ । छित: छचापं (कमिशन) नं दै, न्हें भाइ ?

जनता:— ज्यू, स्वयेका ।

(सेक्रेटरीं तमसुक ब्वना: न्यंकी ।)

सेक्रेटरी:— लिखितम धनिया नाम साम्राज्यवादीया छय् बिस्तारबादीया काय् कल्पना नगरय् च्वंम्ह एघारौं सताब्दी बूम्ह करपिनि कयूता धनब्यहोरिनीया नाम २०८७ सालया न्ह्योया जनताया छय् ०७ साल लिपाया जनताया काय् ०३३ सालय् बूम्ह एक बहादुर जनतां का:गु चलन चलितया तका रू १०००।– आखलं द्व:छि तका कर्जा कया बापत होटल होटलय् बना: सावक नयेत व लज लजय् करपिनि बांबांला:पिं गति मला:पिं म्ह्यायमस्त यंकेत कयागु सत्यगु खँ ख: ।थ्व ध्यबाया ब्याज सयकडा तका ० या दरं ब्याज समेत तया: निम्ह त्यपू जूसा ववथाय् हुल्याहा मुल्याहा जूसा त्वालय् अले लुच्चा फटाहात जूसा देशय् ल्वायेगु त्व:तू खुन्हु साँटा ब्याज समेत छगू मुष्ठं चुक्ति याना: पुले हये । मेपिन्त ल्वाकेगु मस्वसे इमित एकताय् हयेगु स्वत धा:सा अले देशय् ल्वापु मजू खुन्हु ध्यबा पुले महल धा:सा घारा घुरु ऐन सवाल बमोजिम छि साहुं थ:गु ध्यबा जिगु म्हया थ:त य:गु न्ह्यागु कुचा लिकया: कयादिसँ धका: जिगु थ:गु हे मनोमान खुसिराजीं छि साहुया छेँया ववथाय् च्वना: सुं हे किनाराय् साक्षी मतसें छिगु व जिगु हे जक रोहवरय् तुति पालि बँय् चुया: छ्यं च्वय् लाका: कपालि तमसुक च्वया: छि साहु करपिनि कयूतायात बियागु जुल । इति सम्वत २०३३ साल जेठ ० गते रोज ० शुभम्—

(सेक्रेटरीं धा: धा:थें भ्वँतय् सही तइ, द्व:छि वंगु नोट छपा: कया: तिंतिं न्हुया: जनता पिहां वनी)

साहु:— थ्व मनूया वस: व पह: स्वयेबलय्ला ज्या याइथें च्वं हला ?

सेक्रेटरी:— साहुजीया मनू स्वया: बन्ह: तयेका कायेगु चलाखी नं फेल जुइला ? गुवलय् फेल जुइ ?

पाले:— पिने हाकनं मेम्ह मनू छम्ह व:गु दु, स्वये हे वेँय् पह:व:म्ह थें च्वं ।

साहु:— ए सेक्रेटरी, थ्व थौं - कन्हेयापिं प्रगतिशील धा:पिं च्वमि लेखक जुयेमा:का छन्त गय् च्वन ? (पाले पाखे स्वया:) ब्वना हिँ ।

सेक्रेटरी:— खये फु ।

कवि:— नमस्कार न्हें साहुजी ।

साहुः— नमस्कार ! छिला थय्क स्वयेबलय् छम्ह कविथें च्वं खःला भाइ ?

कविः— जि छम्ह न्ह्याःकथं आखः ब्वना स्वयेबलय् कवि । लिकथं आखः कयाः धाइबलय् मनूतय्सं जितः विकः नं धाः ।

साहुः— छि छु बन्हः तयाः ध्यबा कायेगु बिचालं झाया दियागु लय् ?

कविः— थन एकता, राष्ट्रियता, कार्यशीलता आदि बन्हः काः धाःगु न्यनाः कविता बन्हः तयेगु बिचालं वयागु ।

साहुः— कविता बन्हः तये धुंकाः यायेमाःगु ज्या छु छु खः, ए सेक्रेटरी… भाइयात छकः न्यंका ब्यु ।

सेक्रेटरीः— ए भाइ, छिला छम्ह कवि नं खत । छिला मेपिसं स्वयाः अप्वः खँ याकनं थुइ माः । स्वयादिसँ भाइ कविता बन्हः तयेधुंकाः गुवलसं प्रगतिशील कविता च्वःसा गुवलसं अगतिशील कविता च्वये फयेके माः, छि दकय् अप्वः प्रशंसावादी कविता च्वये सयेके माः, फयेके माः । अले छि जन कवि, कवि शिरोमणि, कवि रत्न, राष्ट्र कवि नं जू वयाः ततःधंगु साहित्यिक संस्थाय् तःधंगु ओहदाय् नं लाः वये फु । अले कविता अप्वः क्लिष्ट जुयाः जनतां थ्वामथूगु जुइ माः ।

कविः— अयसा जि सिध्दान्त नं त्वःते मालीगुका मखुला ?

सेक्रेटरीः— सिध्दान्त धइगुला गुगु काल उगुका छि । वहे छगू सिध्दान्त काःगुलिला सिध्दिदास नये हे मखंकाः केहेंया छेँय् सिनावने माल । सिनाः जक दइगु छु यायेत स्वर्ग धकाः कवितय्सं अथें कविता च्वल जुइला ?

कविः— अथे खःसा कविताला बन्हः तये फइमखु जिला ! न्हि न्हि वा बरोबर कविता च्वयाः साहुयात बियेवं ध्यबा दइगु धकाः सकाः वयागु ।

सेक्रेटरीः— अय्सा छिगु विचारका! मखुला साहुजी ?

साहुः— अथे हे ला खःनि । वय्कःयः मेगु छुं बन्हः तयेगु विचाः दुला धकाः न्यँ धया । भाय् बन्हः तये फुला ?

सेक्रेटरीः— छि थःगु मां-भाय् बन्हः तये फुला लय्सा ?

कविः— मां–भाय् बन्हः तयेबलय् छु छु नियम पालन याये मालीगु खः ?

सेक्रेटरीः— मां-भाय् बन्हः तयेधुंकाः थः मचाखाचा-तय्त फक्व बिदेशी भाषा स्यनेगु जक मखु, वहे भासं खँ ल्हायेगु यायेमाः मचा बलय्-निसें । बिदेशी भाय् मचाबलय्निसें स्यनेत थःगु साधनं औगातं मगात धाःसा मेगु भाय् मस्तय्त ल्हाकेगु यायेमाः । थःम्हंनं बुलुहुं थःगु भासं खँ ल्हायेगु त्वःतु त्वःतुं व नेवाः जुयाः नेवाःनाप खँ ल्हायेबलय् तकं बुलुहुं थःगु मां–भाषं खँ ल्हायेगु त्वःता यंकेमाः । अथे यायेत बुलुहुं बा, मां मधासे दादी, मम्मी धायेगु चलन यायेमाः । तता मधासे दिदी, क्यहें मधासे वहिनी नं धायेगु यायेमाः । थःगु मां–भासं च्वयेगुला चटक्क हे त्वःते फयेके माः ।

कविः— भाय् त्वःतेगु ? हा… हाहा…… भाय् त्वःतेगु । चखुंचां बखुंचां थःथु भाय् त्वःते फइला ? मनूतय् वन्धनय् च्वंसातिनिका,

मैना, वाउँभत्तु गुवलसं गुवलसं वनं थःगु भाय् त्वःती । वनं स्यनीबलय् जक तिनि, थय् धा, अय् धा धाइबलय् जक तिनि । जितः ध्यबा बियादीगु खःसा काय् ह्मायपिन्त मेगु भाय् स्यनेगु कुतः याये तर जिला थःगु भाय् गथे त्वःते फइ ?

साहुः— थुलि जक यायेगु धाःसा ज्यू धा कविजुयात ।

सेक्रेटरीः— साहुजीं ज्यू धयादिलका । छि भचा सः स्यूम्ह कवि लेखक जुयाः ।

कविः— तमसुकया बोलि छकः न्यने । भ्वं गुज्याःगु थें ?

सेक्रेटरीः— भ्वंला छु फार्छे पत्रका ।

कविः— फार्छे पत्र धयागु छु लय् ?

सेक्रेटरीः— लित काये मदइगु कथं थःगु अधिकार फुक्कं त्वःतेगु भ्वंयात फार्छे पत्र धाइ । छि ऐन कानून ब्वना तयादियागु मदुला हं कविजी ?

कविः— मदु... ... ।

साहुः— उकिला कवितय्त बाग: वेंय् धाइगु, कविता व्यवहारिक मजू धाइगु । तमल थायेबलय् थें पतिचा संकाः, छ्यं संकाः कविता जक च्वयांला जुइ मखुनि जीवन निर्वाह । कवित धइपिं कानूनय् च्वने मसः थःगु धूनय् जक च्वने सः का ।

कविः— थ्व नकतिनि साहुजीं धयादीगु खँ जिगु छेँय् जिम्ह कलातं नं धाः बरोबर । मिसातयगु खँ घकाः मन्यना जि कलाःयागु खँ । व्यवहारिक जुयाः ध्यबा कमय् याये मफुगुलि हे जुइका जिमि कलाः थौं - कन्हय् न्हू-सतकय् चाह्यू वइपिं मिस्तथें बांमलाःगु ।

साहुः— कविजुं नकतिनि हे भचा खँ थुल का । जिमिसं धइथें जक छि याना यंकादिसँ लय् । अले कविजुया कलाः नं मालासिह्मं ध्वये मफयेक बांलाना मवःसा धाः व्हासँ धया जिम्ति ।

कविः— जि धात्थें हे ह्वान्तांह्म मनू जुयाच्वन खनी का । थन मवःसा थ्व खँ जि गन थुइ का ऽऽ... जि ? कवित धयापिंला ह्वान्तां पाकः हे खनी । अय्सा तमसुकया भाखा छकः न्यने का ह्वापां ।

सेक्रेटरीः— (फाइलं भ्वं लिकयाः स्वंगू पुस्ताया नां न्यँन्यं नां तये धुंकाः तमसुक ब्वनाः न्यंको)

लिखितम धनिया नाम साम्राज्यवादीया छय् विस्तार-वादीया काय्, कल्पना नगरय् च्वंह्म, एघारौं सताब्दी बूह्म करपिनि कयता धन व्यहोरिनिया नाम छायावादी कविया छय् प्रशंसावादी कविया काय् साहित्य नगरय् च्वंह्म कालिदास सालय् बूह्म जनकवि रत्नं लिहुलगतं चलन चलितयागु तका १०००।– आखलं द्वःछि त्यासा कयागुया वापतय् मदुगु साहू पुलेत व छेँ खर्च अर्थात् कलाःया पसि न्यायेत व आपालं आपाः न्हि निछाः नयेत त्याना कयागु पक्का खः । थ्व ध्यबा सुयां हक दयाः लगय् मजूगु अंशबन्दा यानाः बियेमाःगु प्रगतिशील साहित्य च्ययेगु जक मखु थःगु मां-भाय् ल्हायेगु फुसा त्वःते उलि याये मफुसा थः काय् म्ह्याय् सन्तान दरसन्तानतय्त थःगु मां-भाय् स्य मखुत धकाः फार्छे पत्र थौंया दिनस यानाबियागु जुल । थनिनिसें जिगु मां-भाय् छि साहुं थःगु धुकुती यंकाः स्वथनाः बल्लाःगु तालं ग्वयाः तये यंकादिसँ । अथे यायेबलय् छुं लुयाः गोलमाल देशय् जूवल धाःसा जि पूर्णरूपं जवाफदेही जुल धकाः जिगु थःगुहे मनोमान खुसिराजि

– ल्यँ १० पेजे –

ख्यालि चिनाखँ

येँ दे

– मदनमोहन मिश्र

मांया थ:छेँ कला:या थ:छेँ
ससःमांया नं थ:छेँ दुगु
धन्य स्वर्गपुरि अमरावति
तसकं च्या:गु थ्व कान्तिपुरि ।

स्वांहे मह्व:सां वसन्तपुर दु
धयबा पुलेम्वा:क तरकारि दु
गुबलें सात थ्यांला:गु मदु
साथुवा: गंसि जूगु मदु ।

थन येँय् च्वंपि गुबलें सीम्वा:
कालमोचनया घात दया:
उसायमदु पीह्म महांकाल दु
वीर अस्पतालया न्ह्या:ने ।

त्वालय् मखं मरु धायेम्वा:
वंग: ब्वसं त्वा: दु मखं
कतिलाके मा:सा मखं धयां गा:
कलिया मन्त्र मखं, मरु ।

कालहे व:सां कालभैरव दु
सुं हे खना: ग्यायेमा:गु मदु
स्वर्ग मवंसां इन्द्रचोक दु
आकाशभैरव नं नापं दु ।

रानीपुखूया दथुइ महाद्य: दु
लखय् ब्वब्वा:पि ल्या:खाइह्म
शिक्षालयया प:खा: दथुइ
भानुभक्त कवि ल्हा: मदुह्म ।

हिप्पीया डेरा थनहे द:सां
अशोक विनायक मदुगु मखु
गोरखनाथ नं थनहे दु
अनिकाल खना: ग्याये मा:गु मदु ।

सीपिं मस्त गुबलें ख्वइमखु
तुकुचा खुसि धयाच्वंगु दु
दिल्लि मवंसां दिल्लिबजार दु
नये पुने मदुसां धन्दा मदु ।

नैतिकताया प्रवचन जुइगु
सन्यासीनीतय् मन्दिर दु
सधुवा जूसां विधवा जूसां
पसुपति नाथया दृष्टि दुगु ।

गणेद्य:या भाग लाका मनइपिं
वंग: छगुलिं मारवारि दु
मती तुनाथें वस: पुंकोपिं
आजुद्य:या गण थनहे दु ।

सिंह महल दु, सिंह सतः दु
गजि च्चिलमय् संसार दु
परिवार नियोजन सेन्टर दुसा
सन्तानेश्वर नं थनहे दु ।

कालिया गणत चा:ह्यू जुइगु
येँ दे धात्थेंया स्वर्गपुरि
रंगिचंगिपिं थन दु अप्सरा
थ्व दे सदां झिलिमिलि च्या: ।

– ९ पेजया ल्यँ –

छि साहुया ब्वथाय् च्वना: फार्छे पत्र च्वया: छि साहु करपिनि कय्तायात थौं बियागु जुल । थ्व खं साहुं धा: खुन्हु ऐनया म्यादय् दुने रजिष्ट्रेशन पास याना: बिये । थ्व भ्वंया साक्षी थ्व खँ थूपिं फुक्कं मनूत हे जुल । इति सम्वत् कल्पना साल कल्पना गते कल्पना रोज शुभम् ।

→ धंकि ←

अन्तरवार्ता

च्वमि
व —मोहन लाल 'पांशु'
निर्देशक

ख्याः खलः, भिंद्यःत्वाः, ये ।
ख्यालःम्वःतः—

प्रचन्ड कुमार प्रधान
केदार प्रसाद "लाटा"
माणिक रत्न शाक्य
शंभु नारायण वैद्य
किरणमान चित्रकार
प्रदिप बहादुर श्रेष्ठ
सुधीर बाबु खत्री

[धंकि उलेवं—

छगू अफिसया दृश्य खने दइ । अफिसय् टेबल, मेच, फाइल, फोन, म्वं दक्व थासय् थासय् तया तइ । डाइरेक्टर छुं माला च्वनी ।]

डाइरेक्टर— पाले .... ओ पाले .... पाले गन वना च्वंगु । (घण्टी न्यायेकी)

पाले— (ग्याः पहलं वइ) हजूर ।

डाइरेक्टर— पाले थन स्व । गन ? (मिजासं न्यनी) ।

पाले— गन छु गन ? हजूर निभालय् पाना तइगु छुं हे मदु ।

डाइरेक्टर— छंगु छ्यं गन धइगु का मूर्ख (ब्वःबी)

पाले— (छ्यं थियाः) हि हि ऽऽऽ... (न्हिलाः) जिगु छ्यं कक्कुइ च्वःने दु हजूर ।

डाइरेक्टर— घत् (ब्वःबी) जिं सःतां मदु, छ गन धइगुका ।

पाले— छु याये हजूर जि सावहे गन नये मखं, गरीब छ्छि दां तलव मदु कलाः मस्त लही माः । स्वयादिसँ हजूर जि सावहे गन गंसि जुइ धुंकल । (नारि क्यनी)

डाइरेक्टर— (कपाः दायाः) उहू....... छ थन मच्वंसें गन वना धइगुका उलि हे खँ मथूगुला ?

पाले— जि थन हे ला दुनि हजूर चस्मा तयादिसँ (तयेकी) जि थन हे दु ।

डाइरेक्टर— (म्वाःल म्वाःल) सय् व छुचिसा (ल्हाःतं क्यनाः) ।

पाले— (वनी, थुइ मखु) ओ छु ओ धाःगु जुइ (मनय् खँ ल्हानाः) हजूर गुगु ?

डाइरेक्टर— व धया व (क्यनाः) ।

पाले— ओ जक धयां जिं गय् सीकेगु हजूर (स्वयाः) माय् ओ मू ओ कःमु ओ छु ओ हजूर ?

डाइरेक्टर— (दना वनाः काः वःबी छगू चीज कया हइ पालेयात स्वइ) पाले अफिसय् नं छुं हे दुगु मखु । पाले । उखे वनाः पंच कया हचि सा ।

पाले— हस् हजूर (वने न्ह्याः) हाइं.........हजूर छु धइदिया ?

डाइरेक्टर— पंच धया पंच (थाकु कथं)

पाले– हजूर, गुम्ह पंच प्रधान पंच ला कि उप प्रधान पंच ?

डाइरेक्टर– उफ् नज्याःह्म पिउन छह्म तये हःगु । छं छु गनहे अड्डाय् ज्याः मयानानिला ?

पाले– हजूर जिपिं थें ज्याःपि गरीवतय्‌सं काच्चाक गन जागीर नये फइ ? दरखास्त ब्यु ब्युं अन्तर्बाता ब्युब्युं हजुर ।... –जिगु सछि दां फुइ धुंकल । बल्ल बल्ल मन्त्रीयात छह्म थपाय् धिकःम्ह दुगुचा छम भोग बियाः तिनि जागीर जुल हजूर । गनेह्मःयात भाकल तयां जागिर नये मफुत । थौं कन्हेला गनेह्मः स्वयाः मन्त्री हे तःधं खनिसा हजूर ।

डाइरेक्टर– छं मन्त्री म्हस्यूला ! (आश्चर्य जुयाः)

पाले– म्ह जक स्यूगु मखु बांलाक हे म्हस्यू हजुर ।

डाइरेक्टर– ए... ... (जुरुक दनाः) दिसँ दिसँ । मन्त्री बांलाक हे म्हस्यूगु का मखुला ।

पाले– यो हजूर जिम्थाय् गामय् एक नम्वरयाम्ह हुल्याःया लिडर छ्यः खुँया सरदार आःला मन्त्री जुयाः यक्वहे ध्येबा दये धुंकल आयकर अड्डांला थोंहे फुगु मखु । ध्यबा दत मन्त्री चुनावय् दन व छू किसान संगठन धाःगुली दनाः त्याःगु ।

डाइरेक्टर– व मन्त्री न्हापा किसान खःलालय् ।

पाले– यो.... हजूर गन किसान जुइ । जमिन्दार गांया मालिक जुया चंह्म छिद्दः दां ला घूस नकाः किसानय् नां दर्ता याकूगु । अले–थ्व राष्ट्रिय पंचायत सदस्य धाःगुली दन उकी निं यक्व हे ग्वाहालि याना । छगू भोटया सछि सछि दां बियाः कया बियागु । आःला मन्त्रीया ई नं फुइन । हानं ग्वाहालि याये मःनि आः लिपा त्यातकि जितः सुब्बा जागिर नका बी धाःगु दु ।

(सेक्सन अफिसर दुहां वइ ।)

से. अ.– (फाइल ज्वना वइ) हजूर नमस्कार (ल्हाः ब्व ब्व स्याना च्वनी)

डाइरेक्टर– (नमस्कार यानाः) छु हइदिया ?

से. अ.– (फाइल क्यनाः) हजूर थ्व फाइल छग्गू स्वया दीमाःगु ।

डाइरेक्टर– आं..... (झर्को चायाः) तइथका दिसँ न्यान्हु खुन्हु त्वालं स्वये ।

से. अ.– थ्व जरूरि हजूर ।

डाइरेक्टर– सरकारी ज्या न्ह्यागुनं जरूरि जुइ । जरूरि मजूगु जिथाय् पेश याये हइला ? मन्त्री–जुयाथाय् फाइल पेशयाना तइगु लछि मयाये धुंकल बःगु मखु, जरुरि मजू । (थाकु चायाः)

से. अ.– मखु हजुर थौं अन्तरवार्ता, अय् जुयाः हजुरयात धइगु मखुसाला सरकारि ज्या, जि थ्व फाइल वांछ्वया हे वनेनि ।

डाइरेक्टर– ए, थौं अन्तरवार्ता ला गुलि बजय् थें ?

से. अ.– १२ बजय् हजूर ।

डाइरेक्टर आ... का ३ बजय् जक अन्तरवार्ता याना दिसँ फाइल बियाहयेका व्हासँ ।

से. अ.– (पालेयात स्वयाः) हय्, दँ । छम्ह पिउन जुयाः डाइरेक्टर साहेवया न्ह्यःने पयेतुइगुला अनुशासन हीन । दँ (पिउन दनी)

डाइरेक्टर– (तं पिकयाः) छि सु...... वैत ब्वः बीम्ह...... हाइं व सु म्हस्यूला ? (पिउन यात स्वयाः) दिसँ दिसँ । व सु म्हस्यूला

छि, मन्त्रीया मनू ।

से. अ.– मन्त्रीया मनू धयां ज्यूला हजुर ल्वयेके मा: (पिउनयात स्वया:) दँ (पिउन दनी)

डाइरेक्टर– ज्यू ज्यू... च्वना दिसँ (पयतुइ) ।

से. अ.– अन साहेबं धयां ज्यूला दँ ।

डाइरेक्टर– वं धयां दःनेगुला ... दिसँ ।

से. अ.– पाले दँ

डाइरेक्टर– पाले दाइ पयतु

से. अ.– पाले दँ

डाइरेक्टर– पाले दाइ पयतु

ल्हाति क्यना: पिउन दने पयतुइ याना च्वनी

(से. अ. यात स्वया:) छि व्हासँ (वनी) मन्त्रीया मनू पिउनयात दँ धाइम्ह अनुशासनहीन ।

पाले– हजूर (ख्वया:)

डाइरेक्टर– छाय्, छाय् ख्वयागु छ ?

पाले– हजूर जित: सकसिनं पाले पाले धाइगु छन्हु जित: भ्वाक पाला ब्यूसा छु यायेगु । जिगु खेल खतम मजुइला ?

डाइरेक्टर– हे लाता छंगु दर्जायात धा:गुका छंगु दर्जा हे पाले, छन्त पाले मधा:सा स्वँत पाले धाइ । (बिचा:याना:) थन स्व छ मन्त्रीया मनू छ:ला भाइ छन्त जिं मुखिया जागिर याना बी । छं मन्त्रीयात धया: जित: भन्सार अड्डायाम्ह हाकिमय् सरुवा याका ब्युलय् । छन्त लं सुरुवा: कोट लाकां नं तया बी ।

पाले– हजूर हस हजूर धा ला धाये जि, धा:गुला हजूर, मन्त्रीं थ्व ह्नासं चुया: याना बी । छाय् धा:सा चुनावय् भोट कुत्के न्ह्या: जिमि कला:नाप मन्त्रीया कला:त त्वाय् चिउंगु दु । (विचा: याना:) तर भन्सार अड्डाय् उखुनु तिनि सचिवया सःस: किजा सरुवा जुल धा:थें च्वं अय्नं स्वये हजुर (ल्हा: ब्व ब्व स्याना:) ।

डाइरेक्टर– जित: नेशनल ट्रेडिंगय्, चलचित्र संस्थानय्, नेपाल खाद्य संस्थानय्, सांस्कृतिक संस्थानय् जूसां ज्यू । (फाइल स्वइ) आ: व्हासँ हन्चा छेँय् अक व्हासं न्हि । (से. अ. वइ) छुया: व्हाइगु ?

से. अ.– हजुर तीन बजय् जुइन मनूत फुकं वयाच्वंगु दु ।

डाइरेक्टर– ओ हो अन्तरवार्ता मखुला (फाइलय् सही याइ, (से. अ. यात बो) कासा थिक याना दिसँ । छ्वाय् ब्वाक मेंपि निम्ह अन्तरवार्ता काईपि अफिसरत बइ नमस्कार याना: पयतुइ । सकलें पयतुइ । घण्टी थाना: पिउन स:ती । (पिउन वइ) अन मनूत ठिक जुया च्वंच्वंगु दुला स्व ।

पाले– हस् थका: लुखाय् दं वनी

डाइरेक्टर– (कपा:दाया:) थौं अन्तरवार्ता मन्त्रीया फोन वइ तिनि का । आ: व्हापु नइगु जुलका... ... (फोन वइ डाइरेक्टर थारा न्हुइ ल्हा: ब्व ब्व स्याना: टेबुल भागियाना: रिसिभर काइ) हेल्लो नमस्कार हजुर सु नुवाना दियागु थें ।

फोन– थ्व सडक ध्वस्त तथा प्रशासन भस्म बिभाग ख:ला थें ।

डाइरेक्टर– हजूर ख:, ख: हजूर छु धया दीमागु थें ।

फोन– हजूर जि स्वोपर नुवानागु ।

डाइरेक्टर– छो: छो: ए छाय्... ... हाइं (तसकं)

फोन– हजुर थौं जिमि कलाःया मचाबूगुलि बिमागय् बँ पूवये मफुत । अले हजुर जितः थौं निसें सुत्केरी बिदा माल हजूर ।

डाइरेक्टर– छिमि कलाःया मचा बुयाः छन्त सुत्केरी बिदा बीगुला । हत् । (फोन तइ बीइ ।) जि ला मन्त्रीया फोन धकाः छन्डै झाराहे जुइत्यंगु का । का सा अन्तरवार्ता सुरु याना दिसँ ।

से. अ.– पाले- पाले व एटम बम बहादुरयात सःति

पाले– एटम बम बहादुर श्रेष्ठ ! (सःतो)

एटम– (वयाः) नमस्कार हजुर

से. अ.– दिसँ, छिगु छेँ गन ?

एटम– मरू हजूर

से. अ.– छेँ मरुसा डेरा ला दइ ।

एटम– अय् धइगु मखु छेँ दु, मरू त्वालय् जुयाः मरू धइगुका हजुर ।

से. अ.– छिगु छेँय् सु सु दु ?

एटम– हजूर मां छम्ह बा न्याम्ह दु (पंति क्यनाः)

म्येम छम्ह– अबु हे न्याम्ह दुगुला ?

एटम– हजूर जिमि बा छम्ह अले तवा, माइला, बा सांइला बा व कान्छा बा ।

म्येम्ह छम्ह– धरहरा सुनां दयेकूगु ?

एटम– ध्यबां दयेकूगुका हजुर ।

मेम्ह छम्ह– फासँ ।

एटम– प्रमाण पत्रहे मस्वसे हुँ धाल बाः (वनी पाले वइ)

से. अ.– विष्फोटन राज सिं सुवाल सःति (पालें सःतो)

विष्फोटन– नमस्कार हजूर (वयाः)

से. अ.– दिसँ दिसँ . .... । छिगु नां बिष्फोटन धकाः छाय् तःगु ?

विष्फोटन– हजूर ह्लापा १८ सालय् भ्वखाय ब्वयाच्वंगु इलय् जि मांया प्वाथं विष्फोटन जुयाः पिहां वयागुलिं बिष्फोटन धकाः नां तःगु हजुर ।

से. अ.– ए... (थुथाय लाक मन्त्रीया फोन वइ)

डाइरेक्टर– हेलो

फोन– डाइरेक्टर खःला । जि मन्त्री नुवानागु ।

डाइरेक्टर– ओ हो मन्त्रीज्यू भाजियाये ··· नमस्कार

फोन– आंकन सिं सुवाल धाह्म अन्तरवार्ता व्यू वगु दइ ।

डाइरेक्टर– हजूर थनहे दु । छुयाये मालथें परमेश्वर ।

फोन– व जिमि मनू खः । वैत नियुक्ति यानाः जित तुरुन्त हे फोनं सूचं बिया दिसँ थुल्ला । (फोन तयाबी)

डाइरेक्टर– हेल्लो...हेल्लो (फोन तइबो) जिल्ला आः व सम्पादकया मनूयात नियुक्ती याये धकाः च्वनां मन्त्रीं क्वाप नया बिलका । लाः सा आः व सम्पादकं कनय् पत्रिकाय् भरमार ब्वःबिया हइ तिनि ।

से. अ.– हजूर थःगु मे थःम्हं च्यनीपिं सम्पादकत खनाः ग्याना दीमाःला । कनय् वं पत्रिकाय् छापय् याःसा कंस २५।– नीन्यातकाया बिज्ञापन बिया छ्वोया दिसँ । हानं वं कातय यानाः मखु धकाः छापयहे याइनि ।

मेह्म– खःनि हजूर सम्पादकचा खनाः छाय् ग्यायेगु छु धाथें खःगु खँ ल्हाइपिं ला अपि । खिचायात ला नकूसा खुँयात नं मऊ धाःसा नीन्यातका दाँया बिज्ञापन बिया

छ्वइदिसँ छितः नं ऊवइ मखु ।

से. अ.– (विस्फोटन यात स्वयाः) अँ प्रमाण पत्र छु छु दु क्यना दिसँ ।

विष्फोटन– प्रमाण–पत्र नं माःला ? प्रमाण पत्र छु बयनेगु । छगू तुल्सिपत्र बेलपत्र व गोरखा–पत्र जक दु हजूर ।

मेम्ह छम्ह– क्वासँ भाइ–पिने सुयातं धइ दी मते ।

विष्फोटन– जितः मन्त्रीज्यू धाःगु दु हजूर नमस्कार (वनी)

से. अ.– पाले आः सुश्री अखण्ड सौभाग्यवति पंचद्रोपति कुमारी सःति (वइ, फुकं अफिसरत दनाः) झासँ क्वासँ नानी दिसँ । थुथाय् लाक्क फोन वइ

मेम्ह छम्ह– हेल्लो !

फोन– डाइरेक्टर खःला ?

मेम्ह– जि उप–सचिव, हजूर । जिं डाइरेक्टर साहेब यात बी । (फोन बी)

डाइरेक्टर– हल्लो नमस्कार हजूर सु थें ?

फोन– जि सचिव नुवानागु आम्कन थौं अन्तरवार्ता थें मखुला ?

डाइरेक्टर– हजुर, खः हजूर

फोन– आकन अखण्ड सौभाग्यवति नं दरखास्त बियातःगु दु थें । वैत नियुक्ति यानाः जितः फोनं सूचं बिया दिसँ न्हि ।

डाइरेक्टर– हस हजूर, ख्वाः खनेसाथं जिम्सं वैतहे नियुक्ति याये धकाः मतो तयागु खः हजूर ।

फोन– का धन्यवाद– (फोन तयाबी)

से. अ.– नानी छिं टाइप याना दो सःला ? (थुथाय् लाक्क सकस्यां बांलाक स्वइ ।)

अखण्ड– ओ माइ गुड्नेस परफैक्ट्लि सः (नकल कयाः ल्हाः ब्वयेकाः)

से. अ.– पाले व टाइप न्ह्यःने तइब्यु । (तयाबी, टाइप त्वाक्व दाइ से. अं. आया धाइ) छाती ब्वः ब्वः स्यानाः हानं नक्कल कया टाइप दाइ । गात गात नानी गात मुटुहे हल्लय् जुइन । क्वासँ नानी झासँ ।

(थुथाय् हे लाक्क सकस्यां टाइपिष्ट जिथाय् तये धकाः ल्वापु खँ पिकाइ ।)

→धंकि←

ब्वाखंचा

झिगू पुस्ता लिपा

छगू इलय् छह्म मनू दु । वया छम्ह कलाः दु । वया कलाःपाखें वया प्यम्ह काय् व प्यम्ह म्ह्यायपि दत । ब्याहा जुइब इमि नं प्यम्ह प्यम्ह काय् व प्यम्ह प्यम्ह म्ह्यायपि दत । इमि नं ब्याहा जुयाः च्याम्ह च्याम्ह मस्त दत । इमि नं ब्याहा जुल, च्याम्ह च्यास्ह मस्त दत । इमि ब्याहा जुइब च्याम्ह च्याम्ह मस्त दत । इमिसं नं ब्याहा यानाः च्याम्ह च्याम्ह मस्त दयेकल । इमि नं ब्याहा यात च्याम्ह च्याम्ह हे मस्त दत । इपिं नं च्याम्ह च्याम्ह मचाखाचाया मांबौ जुल । वया मस्तय् नं च्याम्ह च्याम्ह हे मचाखाचा दत । इमित नं ब्याहा याना बिल । इमि नं च्याम्ह च्याम्ह हे मस्त बुल ।

थुकथं झिगू पुस्ता लिपा व मनूया सन्तान छगू अरब, झिन्हयगू करोड, खुइछगू लाख, पीछदो, च्यासः व नीप्यम्ह दत ।

झिगू पुस्ताया दुने छम्ह मनूया उलिमछि सन्तान दुगु खँय् सु पत्याः मजू । इमिसं हिसाब याना स्वत ।

१+१=२ – ८×८×८×८×८×८×८×८ ×८×८ = ११७६१४१८२४

हिसाब पाय्छि जुल । मनूत थारा न्हुल, ग्यात । उकिं इमिसं परिवार नियोजन याः जुल ।

**
**

शायरी : छपुचः

—मदनकृष्ण श्रेष्ठ

शायरी कने जि मसः स्व पासापिं, कनेगु जि वानी हे मदु
कनां जक नं छु फाइदा दु थन, बांलाःपिं नानी हे मदु ।

*　　*　　*

छुं मच्वःनिगु तुयूगु भ्वँतय् म्ये च्वःसां ज्यू छें च्वःसां ज्यू
ब्याः मयाःनिपिं मय्जुपिन्त छिं स्वःसां ज्यू जि स्वःसां ज्यू ।

\+　　\+　　\+

हँय् खेँय् नयेबलय् हँय् नवःथें छिकूचा नयेबलय् सँय् नवः
रेडियो नेपाल ला न्यने हे मयः दः न्ह्याबलय् न्यंसां धँय् नवः ।

‡　　‡　　‡

धरग्वारा गुलि गुलि तापाकं स्वत उलि उलि हे व लठ्ठा थें चवनी
बुरातसें गुलि गुलि ल्यासेपिं ब्याहा याइ उलि उलि हे उपिं पठ्ठा थें चवनी ।

\+　　\+　　\+

न्हाय्पं कथि ला चुइ हे मज्यू तीजक चूसां त्वाक्क त्यदुइ यः
थः यःम्ह ज्वनाः नं जुइ हे मज्यू न्ह्याथाय् हुँ म्हस्यूपिं ध्वाक्क ध्वदुइ यः ।

○　　○　　○

छिकपिं फुक्कं पागलखानाय स्वःव्हाःसा सुइ वँय्या वँय्
जि ला थौंकन्हय् थज्वःगु गंसि न्ह्याथाय् थ्यूसां क्वँय्या क्वँय् ।

□　　□　　□

दुरुइ भुँज भुंगु खन कि दुरु नापं वांछ्वये मास्तिवइ
नेबाःलय्यागु खँय् म्ये न्यनेबलय् रेडियोय् फूटबल थ्वानाछ्वये मास्तिवइ ।

अले

रेडियो नेपालय् दुहां वनाः टेप फुक्क चाना व्छये मास्ति वइ
पशु संगीतकारतय्गु प्यनय् चाःतूगु ल्हिम्ह घाना व्छये मास्ति वइ ।

◆　　◆　　◆

प्वाथय् अपरेशन यायेबलय् प्वाः सफा यायेत दकसिबय् न्हापां दूस बी माः
नरक पंचाय्तय् नक्सा पास यायेत दकसिबय् न्हापां घूस बी माः ।

ब:जु लीलाम

निर्देशक
भाजु रामशेखर

च्वमिपिं
भाजु कृष्ण नापित व
भाजु रामकृष्ण श्रेष्ठ "हलुवाई"

ख्याल: ख्व:ल

छम्हा — आशाकाजी थकू "अमर"
निम्हा — सत्यलाल मूल
स्वम्हा — रामकृष्ण श्रेष्ठ "हलुवाई"
(खवपया ख्याल: पुच:)

[र्धाकि उलो, दबुली खाने दइ ब:जु छपा ल्हाति फाकं याक्वय् स्वत:क अले छपा ल्हाति रुमालय् गोलभेरा प्वचिङ मछिमछि ज्वङ वय: च्वनी। लिपा फाकं कुतां वानेतांगुलि फाकं मिले य:तले गोलभेरा बाँय् वाइ, उत्थाय् लाक्क हे निह्मा मनू प्याहां वइ छम्हासिनं गोलभेरा न्हुये तानी]

ब:जु— आसे आसे, गोलभेरा गोलभेरा। आय् काय् थाना सो, थानासो?

सत्यलाल— अहो ब:जुला?

ब:जु— गो काय् छ छन्हु नं व:गु मखुत।

सत्यलाल— छु य: वेगु ब:जुयाथाय् ज्याजि हे मदेक। [थुथाय् हे रामकृष्णं तुति थ्वाङ गोलभेरा ब:जु पाखे छ्वय: बी]

ब:जु— आय्, नये म:गु गोलभेरा तुति थ्वाये मते। थ्व भित्तामीन काय्। नये मज्यू धक: जिमिता छमिसं थ्व भित्तामीन मनक। अय्ला: नं त्वने मज्यू धक: मत्वंक, खुय: खुय: त्वने मायेक। मेया ला नं नये मज्यू धक: मनक, ज्यापुलेत न्याके छ्वये मायेक। आपान्हांगु ज्या दयेक गथे ज्या मरु धायागु। गोन्हु मानि छं ब्वाया लत्या? छं ब्वा तरे याये स्व:ला? नर्कं तुं थुङ तयेगुला?

सत्यलाल— छु लत्या यायेवं हे नर्कं च्वंम्हा चन्द्रमाय् रकेट थाहां वांथें स्वर्ग थाहां वानिगुला ब:जु?

ब:जु— रकेटय् च्वङ मखु, रकेटया बाज्या हा:गु पुष्प बिमानय् च्वङ वानी। छं लत्या याङ ब:जुयाता दान या:सा छं अब्वाला नं हवाईजहाजय् एअर होस्तेसतेसंथें पुष्प बिमानय् अप्सरातेसं तुति तिइक स्वर्गय् यंकी, मखुसा छं अब्वा नर्कंया नर्कं तुं काय्।

सत्यलाल— नर्क धायेगु गनाले ब:जु?

ब:जु— नर्क धायेगु नं गनाथें धायेगु द:ला काय्? नर्कं धायेगु नर्कय् क।

सत्य— थाना जक धय: बिज्याकि अर्थात् भारतय्ला अम्रिकाय् ला वा जापानय्ला गना ख:?

ब:जु— छि छि छि छि, भारत, अम्रिका, जापानया खाँ, नर्क धायेगु खि हूं हूं द:थाय् क, उलिनं मसियाला? आनाहे तुङ च्वनि क छं

ब्वा ।

सत्य— अय्‌ला पाइखानाय् जुल क ब:जुं ध:गु । आना जूसायां तरकारी माय् बियेता खि क वँपिसं ज्य: अब्वायाता थाहे काइनि जि छाय् लत्या याङ च्वनेगु म:सां म्व:सां ।

ब:जु— पाइखानाय् मखुया । नर्कय् नर्कय् खि द्वँ द्वँ द:थाय् धा:सिनं । आंगसा छ्पु जक खाने दयेक खिइ तुङ च्वंम्हा छं अब्वायाता व खि थाकाइम्हा सिनं थाकाये फं ?

सत्य— वं अमिसं थाकाये मफइगु जू:सा एन. सी. सी. एन. वाङ क्रायन छ्‌ग: हय: ज्य: अब्वाया आंगसा थू कँक बलिस ङा कँकेथें कँक थाकाय् माला क ब:जु । अथें जि थाकाये बले जि खङ ज्य: अब्वा मन्हेलिसा हा हा हा । छायधःसा भैल:ख:, बुंग द्यो ग्वतुइ बलय् क्रायनं हे ल्हाङ थानिगु ।

ब:जु— क्रायनं थाकाय् फइगु मखुया, लाता, यमराजं जक थाकाइ, यमराजं । सो लत्या या:सा वं छं ब्वायाता स्वर्गय् छ्‌वय: बी, लत्या मया:सा नर्कय् तुं ताये तै ।

सत्य— आमु खाँया मखुत ब:जु । अबले प्याखं क्यंबलय्‌यां स्वर्ग नं मंत, नरक नं मंत, यमराज नं बिस्यूंवान धक: क्यना । यमराज छु हानं ल्याहां तुं वलाला ब:जु ?

ब:जु— एऽ स्वर्ग व नर्क मंत धक: प्याखं क्यंगुलि लत्या याये मखुत धक: च्वङाम्हा क मखुला ? छु स्यूम्हा धक: व चुमबुगु थापा-चिन्या जाकि ख्व: ब:म्हा वायेगु ख न्येनेता ? जिपुंथें न्यापु बिद्वान पंण्डितया खाँ जूसां छ्‌गू क । उल्लु क छ । करपिनि खाँ नेङ संसारं योङच्वंगु मयायेता स्वंम्हा ।

रामकृष्ण— संसारं याङ च्वना धायेबलय् भियतनामी-तेसं नं लत्या या:लाथें ब:जु ?

ब:जु— आना ब:जु धायेपुं हे मरु काय् गनानं श्राहद याइ । ब्रम्हू धायेक जन्म जुयेता अ:पु मजू । राजा माहारातेगु तुती पालि अ:पुय: अपुं द्यो हे ख: धयागु शास्त्र दयेक अमिता लये तायेक, कपालं ववछुक, तुंति थास्वक महायज्ञे न्ह्यपु तिकि तिकि हायेक तपस्या याङ तिनि जि ब:जु जुय: जन्म क वयागु काय् छमिता श्राहद छगू याकेता । क भागि य: जिता, मय:सा म्वल क । कऽ छं श्राहद मय: जि ब:जु दयेकं ।

सत्य— ज्य: अब्वा सिये हां हे ब:जुं बास: अ:प यायेमते लत्या याये मऽ धक: ध: बिज्या:गु जूसा ज्य: अब्वायाता दांछिया हे बास: खर्च यायेगु मखु । अऽ फुकं खर्च जुल छुयाय् ब:जु ?

ब:जु— छ छं ब्वा स्वर्गय् छ्‌वयेगु स्व:म्हा मखुत काय् । करपिनि करपिनि छेँ बुँ बान्हा तय: थ: फल्चा बाय् च्वङानं सीम्हा बौ-याता स्वर्गय् छ्‌वता । जुजुपुं सीबलय् नं सँला, किसि, मोटर धःध:गु दान याङ कात्या नकला । छं कात्या मनकसां लत्या याङ भ्वय् मनकेगु जिता ?

सत्य— ब.जुयाता भ्वय् नकसा यां जिके ल्वय् वय: फल्चा बाय् जक लाइ मखु मथां अर्धजलय् हे च्वं वाने मालिक जि ।

ब:जु— मस्या काय् वयां । अर्धजलय् च्वं वांसां जि छुं धायेमखु तर लत्या मयात ध:सायां

स्वःते मखु ।

सत्य— अहो ! बःजु आमुयां ध्यबा काये दःह्या साहुं ज्वनिगु स्वयः नं चर्को जुइक ज्वननि जिता ।

बःजु— साहुं राहुं ज्वनिगु स्वयः नं चर्को जुइ काय् बःजुं ज्वनिगु । छं लत्या मयात धायेवं यां ब्रम्हू धायेक जन्म जुयः च्वङागु छु शोभा दतानि । सुम्क थोत्रो जुये धुंकगु ब्रम्हू जात लीलाम जुइगु दः, बढी बढाउ यः वा धकः गोरखापत्रय् सूचना ब्यूसां जिल काय् ।

सत्य— मखु बःजु अः जिता खू हुँ धयागुला ? खू वानेगुला ? सुख साख मरुगु खाँ ल्हाङ च्वनी ।

बःजु— खू वाने ग्याःसा छं खुयेम्वः । ,छाय् खूवाने मःगु दः । बयेक थें न्यापुं पासापुं दहे दः त्याये बिहे बीनि ।

रामकृष्ण— त्याये बियेगु ज्या जिगु ला ? बःजुया नं खाँ ल्हाइगु । एन. आई. डी. सी व नेपाल बैंक थिजपुं दहे दः, कःवा कःवा धकः हाल च्वंपुं । आनाहे कःहुँ । इारो मःला हिरो मःला ?

सत्य— त्याये थ्यूसां हिरोहे जूसां त्याये, तर लत्या याङ सरकारयाता छु फाइदा दः धकः त्याये बी ?

रामकृष्ण— बःजुयाता खाने दयेक फाइदा दःसा सरकारयाता खानि मवेक फाइदा दः सिलला छं ? श्राहृदं सरकारयाता फाइदा मरुसा परिवार नियोजन यःथें श्राहृद नं नियोजन याङ छ्वतक काय् । बव फीसं हे श्राहृद नियोजन याइ धकः सरकार थरथरोक काय् । पञ्चायतय् पञ्चायतय् ध्यबा बियः बाखं कंक तःगु । गना गनायापुं योगी महर्षित वइबलय् छंता जिता स्वःतुवक प्यँक अमिता बासालयः स्वागत याङच्वंगु सरकारया ज्या मरुयः याङ च्वंगु धकः चवङाला ?

बःजु— धरोग्वारा बःहाकगु खाँ छाय् माला ? बिकास धालंकियां सरकारं मिखा तिसिङ दां त्याये बियःच्वंगु दः । छं नं श्राहृदया बिकास याये माला धकः इारो खुरो बैंके दां त्याये कःन यां खाँ हे चबूनि ।

सत्य— आना अबलय् नेपाल बैंकं सांस्कृतिक कार्यक्रम वयंबलय् ख्यालः वयंपिंता ध्यबा बिये धःगु आःतकं मब्यूनि हुँ, बःजु न्ह्याबलय्क वांसां थाना जिमि ध्यबाया खाँय् ल्वापु जुयः च्वना धाइगु हुँ । ख्यालः वयंपिंता बिये मःगु निसः स्वसः दां बियेता हे आपामछि न्हांगु नेपाल बैंकय् ल्वापु जुयः च्वन धःसा श्राहृदया बिकास यायेता हिरो हिङारो दां त्याये क वानेबले आसे जिमि थाना गोली हाना हान जुयः च्वना मखाइला ?

बःजु— अय् अय् अय्, आसे आसे ।

सत्य— छाय्, ग्याङागुला बःजु ?

बःजु— आमु बन्दुक नि कोस्वकि काय्, ग्याङा जि कयः ऊट्ठू कोस्वकि ?

सत्य— थ्व बन्दुक मखु, ल्हाः तिनि ल्हाः ।

बःजु— खः जि सिया । बन्दुकया नां कायेवं हे ग्याङाम्हासिता बन्दुक थें न्याःगु ल्हाः खानेवं मग्याइला जि । कया कोक ?

सत्य— अहोसा, अय्सायां ब:जुपिंता ह्यायेतायां बन्दुक हे म्व:, बन्दुकया नां जक दयेवं हे गा: क ख:ला ?

ब:जु— जुजु खङ मग्याना जिपुं ! पाप धर्म खङ मग्याङा तर बन्दुक धाल किं सातु हे वां जिमिगु ।

राम— भियतनामय् जूसायां ब:जु बुये मलाकं हे बन्दुकया स:न्येङ प्यायेसं सित जुइ ख:ला ?

ब:जु- अथे सी धक:यां ब:जुपुं छह्रा नं भियतनामय् जन्म क मवांगु । थाना जूसा शान्तिया देश काय् । थिके जूसां जुलुस मरुगु देश क । बिद्यार्थीतेता सिवक केल: तुकुचाय् बांछवपुं ज्यानमारात तुरुन्त त्व:तिगु देश क । कयेता बियेगु दयानं सकस्यां कयेता मरुगु देश क । थाना जूसा बैंकय् त्याक, श्राहद याक दान काये दैगु देश क ।

सत्य— बैंक ध्वबा त्याये बी मखु छु हाल च्वङागु ब:जु ? बैंक लु ख्वाँय्म्हाला ? लाताम्हा-ला ? कर्मचारितेगु लय् लय्या ध्यबा कय: च्वंह्ना संचय कोषयां बेबलय् म्होच्चा काय्बलय् अप: कायेगु खाँ स्यू.। जिं बैंकय् ध्यबा कायेता डारो कायेगु जूसा हिरोया जथा तये मानिक अले जक बी ।

राम— ख: ब:जु थ्व खाँयां । जिं स्वये यदि थ्वायेता लत्या याकेगु जूसा ब:जुं हे त्याये ब्यूसां छु जुइ ? जजमान उद्धार यायेगु ब:जु पिनिगु धर्म हे ख: । ब:जुं त्याये बिय: ब:जुं हे दान कायेतायां ख:नि ।

ब:जु— आमु खाँयां मजिल काय् । जिं तुं बिय: जितुं दान कायेगु कात्या नयेगु बराबर मखुला काय् ? थ:मं त्याये बिय: थ:मंतुं दान कायेगु छु धर्म शास्त्र द: ? जथा द:म्हा जूसां छगू क ।

सत्य— ब:जुं सां बिय: ब:जुंतुं दान कायेगु धर्म शास्त्र द:लाले ?

ब:जु— अय्सा छं लत्या याइमखुत । छं श्राहद याये म्व:ल । लिपायागु छं मस्वत म्व:हे म्व:ल । अ: छं श्राहद या:सा छकाय् छं ब्वा स्वर्गय् वाने दै । स्वर्गय् वानकियां स्वर्गयाम्हा जुजुया धाकरि बाङ लिपा मंत्री धायेक जन्म क बैगु मखुला छं ब्वा ? छं ब्वा मंत्री धायेक जन्म क वर्लकिया छ मंत्रीया काय् ।

राम— मंत्रीया काय् जुलकिं आख: हे ब्वने म्वाय्कं सर्टिफिकेट दै, छंता, लाता प्याउ ख्व: व:सां अमेरिकाय् प्लानय् वाने खानी । अमेरिकां लत्याहां वल किं थाना डाइरेक्टर क छ ।

ब:जु— मंत्रीया काय् जुलकिं य:य:पुं मिसातनापां लभ याये दै । लभरयाता मोटरे तय: गोकर्णय्, गोदाबरीया समरपालेसय् वानी छ ।

राम— समरपालेसय् वानिबलय् मयोम्हा मनू-सिता सिक्क केलि छं ।

ब:जु— सिक्क क्य:सां कानूनं छंता थी मखु । क अ: छं सरकारं थिके य:गुलो थिकेयाता जक धय: छं, छंता रसबरि घुतुंकिथें सरकार-याम्हा कानूनं नैला मनैला स्वय: छं ?

सत्य— व खाँयां ख: ब:जु । तर श्राहद याङ ब्य: अब्वा स्वर्गय् बानिगुली जिता बिश्वास दहे मरु, गथे याये ? जियां याये मखु,

ज्यूसा मेंपिता नं याकेम्ह: मखुत ।

बःजु— छं मयःसां मेंपिता छाय् यायेम्वः धायेगु ? खबरदार छं मेंपिता धाये दै मखु सो ? (वानेतानि)

राम— भागियाये बःजु ?

बःजु— म्वःल काय् छं नं भागियाये म्वःल ।(वानि)

सत्य— आहा काय् छयां खासाम्हा खः काय्, ब्रम्हुं धायेपुं लोभी धायेगु सिक सिकं श्राद्ध याये मः धकः हाल चवनिम्हा क "भौयाता धौ पासा" धयतःगु नायं दः "जहाँ केरा वहाँ बाहुनको डेरा", "जहाँ गुलियो वहाँ बाहुन भुलियो", "जहाँ दहि वहाँ बाहुनको सहि", "जहाँ अचार वहाँ बाहुनको बिचार ।" छं जक म्वय् नयेगु जूसा थ्व लत्या लित्या छाय् माला ? आर. सी. वङ ममचा नयेगुला ? दक्षिणकाली पिकनिक वङ म्वय् नयेगुला ? मिन मिङ वङ चाउ चाउ नयेगुला ? गुलिस्थानय् वङ प्लाउ नयेगुला ? वा रत्नपार्कय् च्वङ बरांचा नयेगुला ? छं जक नयेगु जूसा गुलि खर्च याङ नये ? जिके छु धेबा मरु धकः च्वङाला ?

राम— अहो, छ जि धयागु खाँय्‌पत्यः जुयः च्वङागु क मखुला ? जियां बःजुयाता हायेकेता सकाय् छंता श्राद्ध याये मः धकः धयागु । कनु ???

बःजु— हाईं, आसे आसे आसे आसे ।

सत्य— छाय्, वाने धुंकम्हा बःजु हानं वयागु !

बःजु— छमिसं स्वयेबलय् जि वान धक च्वङाला? वाने थें याङ सकाय् वाङागु । छमि छु छु खाँ ल्हाइ धकः नेङ च्वङातिनि । छं अथेहे नकेगु मनसुवा जूसा जिता नं ब्वङ यंकि । मेथाय् मेथाय्‌यां वाने म्यां काय्, व गुलिस्थान धःथाय् वाने मन्यां काय्, आनायागु प्लाउ साबहे साः धःगु । ब्रम्हूयात नकागु नं पितृ नकागु बराबर खः । छाय्‌धःसा ब्रम्हू तय्‌के नं पितृ दुबिङ वो । छंब्वा तरे यायेगु जूसा कनु ब्वङ यंकि ।

सत्य— आमु खाँ ल्हायेम्वः बःजु । सीम्हा मनू म्वाम्हासिके दुबिङ वो धयां मु पत्यः जुइ । ज्यः ब्वां नःवइ मखु । सिये धुंकम्हासिनं नं नः वइला ?

बःजु— नःकयां स्वः पितृ दुबिङ नःला मनःला । ब खाँयां जि नयेबलय् सो, अःपः अःपः नःसा पितृं नःगु धक सोकि, म्होचा जक नःसा जि नःगु धकः सोकि । ब्रम्हूंता नकागु गनां वानि मखु काय् पितृया म्हुतुइ लाइ । स्याला ?

सत्य— अः जि बःजुया खाँ नेङ बःजुयाता नकसा बःजुं हे जक नइ पितृं नये खानि मखु । खःला काय् ? क वान क बःजु बाई बाई ।

बःजु— आय् सुथाय् त्यलंनिसें बिछुक यायेगुला काय् ? छमिसं रसबरि छगः च्या छगू कःपयां त्वंकि ।

सत्य— होटेलय् बिज्याकि बःजु आना जूसा धः धःगु दः जिपुंयां बान क ।

बःजु— छपुं वानिगु जुःसा जिता जक छायँ थ्व

(ल्यं ल्यूने)

तं चाया दी मते

– भगवान दास श्रेष्ठ

तं धयागु तसकं ग्यानापु । तमय् मनुखं न्ह्यागु नं यायेफु । भिंगु ज्या यात धा:सा ला बांहे लात । तर तमय् न्ह्यपु थासय् मलाइगुलिं अप्व:सिनं मभिंगु ज्याहे जक याइगु । करपिन्त ब्व: बीगु, न्हाय्कं तछ्यायेगु, कला:यात दायेगु, पुखुली क्वब्वाना: सीगु, ल्वायेगु, विष नयेगु आदि फुक्क मभिंगु व बांमला:गु ज्या मनुखं तमय् हे जक याइगु ज्या ख: । उकिं ह्लापां ला तं मचायेगु हे भिं, तं चाल हे धा:सां तमय् छुं हे ज्या मयायेगु भिं । छुं जुया: तमय् छुं मयासे च्वने हे मफुत धा:सा न्ह्यापां क्वय् न्ह्यथनागु ज्या निं याना दिसँ ।

१. तं वयेवं हे १ निसें १०० तक तर्र निना दिसँ ।

२. स्व:गु सुका पयना दिसँ अथवा मस्व:गु सुका स्वयेका दिसँ ।

३. स्पीरिट वा अय्ला: भवा तया: न्हाय्कं हुया दिसँ ।

४: छवला मप्वसे बर्रा भपा दिसँ ।

५. कला:यात थ:छें छ्वया दिसँ ।

५. च:बी वना: 'राजमति' म्ये हाला दिसँ ।

७. तिनिख्यलय् वना: याक:चा भकुंग्वारा ह्विता दिसँ, भकुंग्वारा गुलि फत उलि च्वय् जक थ्वाना दिसँ ।

८. रेडियो नेपाल हायेका तयागु दुसा रेडियो स्याना जक दिसँ तछ्याना बी मते ।

९. वस: वा सफू खुना दी मते, खुइ हे मा:सा गोरखापत्र जक खुना दिसँ ।

१०. हिति धालय् स्व:ल्हुया दिसँ ।

११. दर्शन शास्त्रयागु सफू ब्वना दिसँ ।

१२. द्यहं ल्वाका दिसँ ।

१३. साह्हु पुखे मा:गु दुक्क सुयात गुलि गुलि पुसे मा:गु ख: लुमंका दिसँ ।

१४. गुलि फु उलि क: खलधात त्वना दिसँ ।

१५. अल्जेब्रायागु हिसाब याना दिसँ ।

१६. क्वथा सफा याना दिसँ । १७. छुचुं न्हाया दिसँ ।

१८. बेलुन वा ग्वाण्व:च्चा फुक्क तग्वयेक पुया दिसँ ।

१९: च्युईंग गम् न्ह्याया दिसँ वा छा:गु दुरुब्व: नया दिसँ वा चाइनीज टूथपेस्ट तया: नायूगु जापानीज टूथब्रसं वाय् बुया दिसँ । थुलि याना: नं तं क्वमलात धा:सा

२०. छन्ह्या: फंसफंस द्यना दिसँ, म्हगसय् छुं हे म्हंका दी मते ।

तं वयाच्वनीबलय् याये मज्यूगु ज्याया धल: क्वय् बियागु दु ।

१. कला:यागु ख्वा: स्वये मज्यू । २. सुं नाप हे नुवाये मज्यू ।

३. रेडियो नेपाल न्यने मज्यू ।

४. गोरखापत्र ब्वने मज्यू ।

५. नेपालयागु गुगुं नं अड्डा अदाललय् पला: तये मज्यू ।

६. आधुनिक कबिता ब्वने मज्यू ।

७. बाखं वा उपन्यास च्वये मज्यू ।

८. हिरायागु अंगू न्ह्याये मज्यू, हिरायागु तपं सुइ मज्यू ।

९. ग्वाय् दारि खाये मज्यू

१०. मोटर, साइकल, बस, हवाइजहाज छुं हे नये मज्यू ।

११. पुखू, खुसि, तुं व समुद्रया सिथं वने मज्यू ।

१२. थ्वँ, अय्ला त्वने मज्यू । गजि, चरेस न्ह्याब्व त्वँसां ज्यू ।

१३ छुं हे वास: नये मज्यू ।

१४. क:सीं, पल्ली व पर्वतयागु च्वकाय् वने मज्यू ।

१५. कलम, चक्कू, सलाइ, लाइटर नापं छुं हे हतियार ज्याना जुइ मज्यू ।

१६. ध्यवा काये दुपिन्थाय् ध्यवा का: वने मज्यू ।

१७. ससलय् वने मज्यू । पसलय् च्वने मज्यू ।

१८. पाउं पालु नये मज्यू ।

१९ ततःधीँपिं मनूत नापलाये मज्यू ।

२०. वमलापिं नाप ल्वाये मज्यू ।

थुलि मयासे रवना: नं पुखुली क्वब्वना: सी हे मफिस वल धा:सा तजा:गु पुखुली क्वब्वाना दी मते चिक्चाना:गु पुखुली जक क्वब्वाना दिसँ । छिगु तं क्वमलाइ हे मखु ।

अस्थायी स्तम्भ

ख्याल:या न्हचसः ख्यालं लिसः

१. रामशेखर, बिना च्वँ, ख्वप ।

- '१२ बजय्' 'अस्पतालया जा' नलकि 'स्वर्ग व नरक' मध्ये गन लाइ ?

- अस्पतालया जा नःम्ह नं छिहे, १२ बजय् सोम्ह नं छिहे, स्वर्ग व नरक दयेकूम्ह नं छिहे जुसेंलि 'अगति' जुयाः 'सिमात फफस्वः'गु 'छगू देशय्' जक लाना च्वनीका छि ।

२. हितकरवीरसिं कसाः, जनता म्वाः त्वाः ।

- जिमि ब्वां बांलाक बिचाः यानाः हे जिगु नां हितकर तःगु जुया च्वनका ।

- अं, धात्थें हितकर मतसे हिटलर तःगुसा छु जुइगु जुइ हला ?

३. बुद्ध सायमि, वाङदुङ्ग ।

- जिगु थ्व कविता छपु छिगु पत्रिकाय् छापय् यानादिसंः—

'जि'

शहीदया मिखाय्

लाशया बजारय्

मध्याइ गथे छ्यंलय् ?

जि टेबहाःया मचा

भियतनाम

तिनिख्यः ।

धाःया म्हुतुसि

हि भ्याःगु अंगः

न्हू–सतक नांगा......

- थ्व कविता ला प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठं भूमिका च्वयातःगु 'जि : जिगु वर्तमान' सफुतिं खुया कयातःगु छ्यंया छ्यं जक खः ।

४. गिरिजाप्रसाद जोशी, क्वस्व दे ।

- त्यायम्ह पुचःया ग्वसालय् जूगु आलोचना गोष्ठीस जि जनवादया विरोधय् नवानागुली सुनां सुनां छु छु धाल थें ?

- जनवादीतय्गु ल्हाती शासन लातकि सोका छिं ! आःला सुनां छु धाइ धकाः, धाहे धाःसा जिन्दावाद खनाः ग्याःम्ह मूर्दावादया लेंय् वनाच्वन धाइका ।

५. सुवर्णकेशरी तुलाधर, महसूर, भारत ।

- जिगु 'गुँच्व मू पुली' धँगु मू पुलला थें ?

- आम्कन इन्दिरा गान्धी नापलानाः न्यनादिसँ ।

६. बैकुण्ठप्रसाद लाकौल, महाबुद्ध ।

- नेपाल भाषा भ्रष्टाचार आयोग दयेकेगुली छिकपिनि ध्यान मवंगुया कारण छु ?

- नेपाल भाषा भ्रष्टाचार आयोगया आजन्म नायः जुइम्ह हे छि जुसेंलि माःगु ग्वसाः छिहे ग्वयादिसँ ।

७, आशाराम शाक्य, दां लखु, यल ।

- 'मन्हि छपा' नइम्ह 'पोह्लिचा' ब्याहा यायेकि मयाये धैगु खँय् जिगु नुगलय् 'अन्तरद्वन्द्व' जुया–च्वन छु याये ?
- कलाःया 'तज्याःगु चुरि' खंम्हं 'जितः न्हिले मास्तिवल' धायेया पलिसा कलाः 'ह्लाबुला' यायेगु हे भिं जुइ ।

८. राजा शाक्य, सुकुलि धूकू ।

- जिगु 'मतकी' बाखं सफू छगूहे त्यं मन्त ।
- छेँय् लहिनातयाम्ह न्यायात नका दियाला ?

९. पूर्णबहादुर वैद्य, ग्व छें ?, ख्वप ।

- कविता थुइके अःपुगु जुयेमाः धकाः न्ह्याये अःपुउ जुइवं हेम्वः मारि जक नाकेगु पक्षय् जिपुं मारु ।
- नाँया बाजि न्ह्यायः वा त्वधुइ धुंकःयागु खाँ ला माखु थें च्वां नि आमु !

१० धूस्वां सायमि, नु दिल्ली, भारत ।

- हिन्दी भासं पिहांवःगु जिगु निगू न्हूगु उपन्यास छिकपिसं ब्वना दी धुनला ?
- छगू 'फिसःया लिसल' यूहे ब्वने धुन, मेगु ब्वनेत नेपाल भाषा व हिन्दीया शब्द कोष छगू दयेकाः छ्वया हयादिसँ ।

११. प्रेमबहादुर कसाः, केला (रा) त्वाः ।

- सम्बिधान सुधार आयोगयात छु सुझाव ब्यूसा जिगु भिं जुइ ?
- 'स्वां पुचः' पत्रिकाय् पिदंगु छिगु 'पंचायतया महत्व' नांगु च्वसु जक ताहाकयेक च्वयाः बियादिसँ, मन्त्री मखुसा पंचय् सां पक्काहे त्यइ छितः ।

१२. रत्नध्वज जोशी, खाग बहाः, यल ।

- १. या वरषा बारिद ! जलधार
  २. ग्यानापुगु साहित्य च्वयेमते यार!
- चुइकेत वइतिनि खुसिया धार
  पनेत स्वयेमते खबरदार !

१३ चिनियालाल बज्राचार्य, तानसेन, माल्पा ।

- जिगु उपन्यासयात 'श्रेष्ठ सिरपाः' छाय् मवःगु ?
- करपिसं बीगु 'श्रेष्ठ सिरपाः' काये सिबय् 'बज्राचार्य सिरपाः' तयाः थःतहे कयाछ्सा खँहे मन्त नि !

१४ भिक्षु सुदर्शन, स्यंगु ।

- भिक्षु त्वःताः 'क्री' पत्रिकाया सम्पादक जू वये दइला जि ?
- जिला ज्यू छि, तर छि मति खं थें गृहाश्रमया सुबिधा दइमखु का वरु ।

१५. मथुराकृष्ण सायमि, थन म्हिति ।

- जि बाखं च्वयेगु त्वःताः उपन्यास च्वये धुन नि, मस्यूला छि ?
- छह्लास्या नामय् बाखं, मेम्हस्या लागि उपन्यास सा आः हाकनं मेह्लस्या लागि महाकाव्य च्वया दीगुला छि?

१६ योगेन्द्र प्रधान, ठेक्का पुखू, ख्वप ।

- जिगु भाषण छिगु पत्रिकाय् पिकया दीला ?
- जिमिगु रासनया ठेक्का छि कयादीगु खःला ?

१७. रामभक्त श्रेष्ठ, ख्वँत (ख्वं) ।

- जिगु 'लुसि त्वाकेगु' सफू याकनंहे पिदनीगु दु ।
- थ्व नापं १२ गू सफू पिदनीगु खँ न्यनाः लय्ताः वः, आःतक छगूहे पिमदंगुली दुःख ताः ।

१८. केदारमान 'व्यथित', ज्याखुँ, छुस्या बहाः ।

- नित्यु कोरियाय् वना वइबलय् छत्युं जि समाज-वादी जुया बिया, ठीक मजूला ?
- सरासर व्यथिक (वेठोक) ।

१९. मंगलप्रसाद श्रेष्ठ, ग्वंग: त्वा: ।

☛ जि सफल निबन्धकार जूगुया मू कारण जित: ल्यासेतसें द्वहं वा:गुलि ख:, छि स्यूला ?

~ अय्‌हे ख:सा हाकनं छक: गधा धायेकेगु कुत: यानादिसँ ताकि सफल आलोचक नं जुइफइ ।

२० चित्तधर 'हृदय', ग्यात, दुं छेँ ।

☛ 'चीन लुमला:' 'थाक:मिया चा' च्वया, 'नेपाल भाषा साहित्यया जात:' च्वयेत 'मिं मन: पौ' व 'डायरी' स्वया, 'नेपाल संगीत' व 'नेपाल संस्कृति' 'ह्वनागा' य्‌ प्व:चिना, 'थाय्‌भु' हे मनसे 'हृदय कुसुम' च्वया, आ: 'छु च्वये' ?

~ 'बस स्टायण्ड' य्‌ लना: 'थ्व नं जिमि वैंतहे' बियाब्यु धका: 'फोटोग्राफरयात' 'स्वां' जक बियादिसँ ।

२१. हरिशंकर रंजितकार, ब्या: बहा: ।

☛ जिगु 'कँगा:' यात मब्युसें मगा:गु 'श्रेष्ठ सिरपा:' बल्ला:म्हं लाकाकाल छु याये ?

~ चाकडि मयासे 'पाक: मिसाया भा:त' जुया च्वसेंलि ? ... ...

२२. सिद्धिचरण श्रेष्ठ, पुलां भम्चा ।

☛ छिकपिनिगु सफुती भूमिका च्वयेमा:ला ?

~ च्वया: छ्वया हयादिसँ, सफू पिदनेव बी हये ।

२३. धर्मरत्न 'यमि', ब्रुहां क्व: ।

☛ जि भाषण बिस्व पतिकं 'छेँय्‌ छेँय्‌ मस्तय्‌त नेवा: भासंहे खँ ल्हाके मा:' धायेक धायेकं सुनांहे छाय्‌ वास्ता मया:गु ?

~ सकस्यां छेँय्‌च्वंह्म मिसा खय्‌नी जूर्गुलि ।

२४. सूर्यबहादुर 'पिवा:', ध्वप छेँ ।

☛ 'पत्नी परमेश्वर !' 'गल्लि खिचातय्‌ सम्मेलन' य्‌ 'च:बिया ब्यापार' या:वने नु !

~ च:बिया ब्यापार याये सिबय्‌ अ:खतं सिमा गया: 'ह्रस्व दीर्घया' म्ये हा:सा बांलाइ ।

२५. दुर्गालाल श्रेष्ठ, छेरावति ।

☛ जि आत्मालोचना याना: इनाप याये, —"थनि-निसें जित: कवि मखु ग्यानापुम्ह बि धयादिसँ ।"

~ तिस्य: तिस्य: जक ल्यं दनिसां गय्‌
दुर्गा आ: नं दुर्गा ख:
मन्त छिके आ: कविता मन्त
अय्‌नं नां छिगु कवि हे ख: ।

-○-

★ दकलय्‌ बांला:गु न्ह्यस: त:म्ह सित १००००।- तकावंगु चेक बीगु दु । च्यान्हुया दुने चाँमुन्डा प्रेस यतखाय्‌ का: झासँ ।

(२१ पेजया ल्यं)

ब्रम्ह जात मानि । थ्व ब:जु धायेगु जात छुयाता अ: सुनं श्राद्ध हे मयाइबलय्‌, आय्‌ थानासो ? थाना ? क लीलाम याये त्यल क लीलाम बोले यात क । ब्रम्ह जात सुयातां म:ला ? सुयातां म:ला ? पाँच रुपैंञा– १ (एक) पाँच रुपैंञा २ (दुई) क तीन धाये त्यल, लिपा पछुताये माली, अ: जुत्तले ला:नि । जियां तीन धालक, पाँच रुपैंञा ३ ... (तीन) क सो सुनं हे मध: क, य:हे मयेल ।

○ ध्रांक ○

अस्पतालया जा

- राम शेखर

(धर्कि उलो । खःथें मखुथें च्वंक अस्पतालया छगू वार्डय् छह्म विरामी छ्यनं निसें तुती थ्यंक गां त्वपुयाः छगू खाताय् देनाच्वंगु खनेदै । विरामी फितिक्क हे सनी मखु । भभग्हुं कम्पाउण्डर वै । विरामीया ख्वाः मउइकुसें फांगाया दुने ल्हाः दुछ्वयाः थःगु नाडी च्वंगु घडी स्वस्वं हाला हैं)

कम्पाउण्डर– आगछिया स्व स्व स्व, गपासकं ज्वर थाजाया च्वने धुंकल । आः जिल आः । स्व नारा सांगु धुक धुक धुक । साव च्वापुकाः छ । धाया खंयां नेनिगु हे मखु (कम्पाउण्डरया ल्यूने तीजक छह्म विरामी दं वै । वयात कम्पाउण्डरं खनी मखु । व नाडी स्वस्वं पःगु तालं हालातुं च्वनी) आः खनं जुये तिनिला छ उखे थुखे ?

(खाताय् ग्वारा तुलाच्वंह्म विरामीं छुं लिसः बिइ मखु, तर कम्पाउण्डरया ल्यूने दं वःह्म विरामीं लिसः बिइ)

विरामी– जुये मखुत हजूर !

(थःगु ल्यूनें लिसः ब्यूगु कम्पाउण्डरं वाःचाइ मखु, वं स्वये खाताय् च्वंह्म विरामीं लिसः ब्यूगु धकाः थःगु हे तालय् हाली)

कम्पाउण्डर– लाको थाको नये तिनिलाले छं ?

विरामी– नये मखुत हजूर !

(खाताय् च्वंह्मस्यां नवाःगु मखु, तर ल्यूनें नवाःगु थें कम्पाउण्डरयात थुथाय् लाक च्वनी । व ससंकिट जुयाः लिफः स्वै । धाथें खयेक हे ल्यूने विरामी दनाच्वंगु खना : व आलांचा जुइ)

कम्पाउण्डर– (ग्याःह्राथें लिलिचिलाः, विरामीया ख्वाः स्वस्वं) अय्, छ, जिगु ल्यूने च्वनाः हाला च्वनागु लाकि, थ्व खाताय् ग्वतुलाः नुवाना च्वनागु ?

बिरामी– जि खाताय् ग्वतुला च्वनागु मखु । जि छिगु ल्यूने दनाः हे नवाना च्वना ।

कम्पाउण्डर– (अजुगतिं चायाः) धाथें खःला छ जिगु ल्यूने दनाः हाला च्वनागु ?

बिरामी– छि खनाहे च्वंगु दःनि जि खाताय्ला छिगु ल्यूनेला धयागु । छिता ह्येकाः धायेमाःगु छु दः ।

कम्पाउण्डर– (अजुगतितुं चायाः) वहे खः थाना जि थुइके मफयागु, छ खाताय् ला जिगु ल्यूनेला धया । धाथें छ जिगु ल्यूने च्वनाः हाला च्वनागु खः सा थ्व खाताय् ख्वाःखो खने मदयेक गां त्वपुयाः ग्वारतुलाच्वंह्म सुलेसा ?

विरामी– थथां जि मसिया हजूर !

कम्पाउण्डर– (थारावक बनाः ग्याइ) हाइँ छं मसिया ! धाथें व खाताय् देनाच्वंह्म छ मखुला ?

विरामी– जि मखु धया व खाताय् देनाच्वंह्म, जिला जि थन मखंला छि, गन खाताय् धकाः ।

कम्पाउण्डर– अले थ्व खाताय् च्वंम्ह सु जुलले ? जि

सुयागु नारी स्वतलेसा सय् ।

(कम्पाउण्डरं च्वतुइक फांगा साला काइ । खाताय् ग्वारातुला च्वंम्ह मनू खँ मखु, व ला फुंग, बाय्ग ब मेमेगु पेप्वः न्याप्वः जक जुइ, कम्पाउण्डर तस्सकं हे अजुगति चाइ)

कम्पाउण्डर- अहो थ्वला मनू मखु । गय् थ्व, न्हाच धाःसा जि जाना जान छंगुहे नारी ज्वनाः ज्वर स्वयागु ! फांगां त्वपुयाः देना च्वंम्ह छ हे जुइ धकाः च्वनागु (तं पिकयाः) छं धों लातका जित, स्वाहे स्वाःलका । छ गन वना वयाम्ह ? का धा छ गन वना वयाम्ह ?

विरामी- सिनेमा स्वया वयागु कम्पाउण्डर साव !

कम्पाउण्डर- (तमं) विरामी हँ धायेबलय्, सिनेमा स्वः जुये फः, छु धायेगु !

(अवले हे छम्ह मेम्ह विरामी द्वहां वँ 'आया ...आया ..' हाहां प्वाथय् ल्हाः त्युत्युं)

मेम्ह विरामी- आया ...आया ...आया

कम्पाउण्डर- (ततःग्वःगु मिखां स्वयाः) छु जुला धकाः छ आया... आया .. हाला वयागु ?

मेम्ह विरामी- स्याता । आया ... आया ... । डाक्टर साव ग्व ? गना झाला ? आया...

कम्पाउण्डर- छु स्याता छंता ?

मेम्ह विरामी- न्ह्यागुसां स्याताक । आया... आया ... । ग्व डाक्टर साव गना दोथें ?

कम्पाउण्डर- (तमं) डाक्टर साहेव छाय् माला छंता ?

मेम्ह विरामी- (तमं) केनेमालाक, आया ... । स्याता धासेलियां डाक्टर साव छाय् माल हँ, आया ...

कम्पाउण्डर- (तमं) कम्पाउण्डर साहेव दयेक दयेकं डाक्टर साहेव छाय्माला छंता ? मंत्रीतय् थाय् वा वांहे लिमलाः बलय् छथें न्यांपिता स्वया च्वनेलाःला डाक्टर साहेवया ? छथें न्यांपिता स्वयेम्हा जि कम्पाउण्डर साहेब द हे दःनि ।

मेम्ह विराम- ए... छि कंपंदर सावला ! नमस्ते साव ! आया...

कम्पाउण्डर- (छाः पहलं) नमस्ते, नमस्ते । छु जुला छंता ? छु स्याता ?

मेह्म विरामी- फुकं स्याता अया अया...

कम्पाउण्डर- (अजुगति चायाः) फुकं स्याता ! थुगु स्याता, उगु स्याता धायेगु मरुका मखुला ?

मेह्म विरामी- अँ अथे मरु फुकं हे स्याःगु !

कम्पाउण्डर- सय् सय् थुखेवा, छक स्वयेवा, गथे फुकं स्याःगु !

मेम्ह विरामी- (न्ह्य ज्याज्यां) आया... फुकं हे स्याःगु आया ।

कम्पाउण्डर – म्हय् थियेहे मलाःनि आया... आया... धकाः हाले धुंकल ।

मेम्ह विरामी- म्हाय् मथ्यूगुलियां खः झन स्याःगु आया... आया ...

कम्पाउण्डर- सय् सय् थुखेवा । म्हुतु आं या !

(मेम्ह बिरामीं म्हुतु वां खाइ । कम्पाउण्डरं टर्चलाईटं म्हुतु दुने स्वै । टेटोसकोपं छाती जाँचय् याइ ! मेम्ह विरामी धाःसा आया आयातुं हाला च्वनी)

कम्पाउण्डर- का म्वाःल छ आया ...आया .. हालेम्वाःल छंगु ल्वय् थ्व धकाः जि सोकेधुन (टेबुलय् च्वंगु सिसिकाकां) ना, थ्व वास भचा त्वँ, थुकिं छंगु फुकं स्याःगु तानी ।

मेम्ह विरामी- आया... ...

(कम्पाउण्डरं वास त्वंकी, तर मेम्ह बिरामीं पिच्च याना: वास ल्ह्वं)

कम्पाउण्डर– (तमं जागय् जुया:) अय् छु यानागु छं? छाय् वास ल्ह्वयागु ?

मेम्ह बिरामी– बास नसा: म्वाकुसे मच्वं, मय् । आया ... ।

कम्पाउण्डर– वास धयागु साइलालय् ?

मेम्ह बिरामी– नसा:गु वास काय्‌गु क्वाहां वानिलालय् ? आया ... (आया आया धाधां मेम्ह बिरामी तिसिंहि बँय् पयतुइ)

कम्पाउण्डर– अय्, आया आया धाधां थन पयतुनागु ? क्ायेकि क्ायेकि मथां ।

मेम्ह बिरामी– गना झायेकेगु जि आया...

कम्पाउण्डर– (तसं) गनानं क्यायाकागु ख: आनाहे ल्याहां क्ायेकेगुका ।

मेम्ह बिरामी– जियां ल्याहां वानेम्हा मखुत । थानाहे भर्ना जुये धका: वया, गना ल्याहां वना च्वनेगु आया...

कम्पाउण्डर– थाना सिटहे मरु, गना भर्ना जुयेगु छ ?

मेम्ह बिरामी– सिट मरुसा बाँय् जूसां भर्ना जुयेगु आया:

कम्पाउण्डर– सिटय् भर्ना याये मा:थाय् बाँय् भर्ना यानां जोगुला छंत । हुँ हुँ, सिट मरु धासेंलि ।

(कम्पाउण्डरं ल्हा: ज्वना: थनेत सनो)

मेम्ह बिरामी– (धेताहा जुया:) जियां थाना नं पेलांगुत्या हे चिलेम्हा मखुत । जियां बाँय् जूसां भर्ना जुयेगु । जिता भर्ना याना दिसँ आया...

(कम्पाउण्डर हीमी चाया: मज्यू मज्यू धाधां मेम्ह बिरामीयात लुइ, तर लुयायंके फैमखु, अले छ्वाये छ्वाये जुया: पाले स:ती)

कम्पाउण्डर– आय् हर्ख वाहादुर !

मेम्ह बिरामी– छाय् हजूर ! आया...

कम्पाउण्डर (तमं) छंता स:तागु मखु, जिमि पालेयाता स:तागु ।

मेम्ह बिरामी– जिगु नां नं हर्ख वाहादुर जूगुलिं जिता स:तगुला धका: हजूर धायागु । आया...

कम्पाउण्डर– (हीमो चाया) थ्व पाल्यात नं गना स्यू वानाथें । स:तेबलय् दँ हे मखु । का छ हुँ, छंता थाना तये मखु जिं । डाक्टरं खांसा स्याइ जिमित । आय् हर्ख बाहादुरचा !

(कम्पाउण्डर पाले स:तुतुं प्याहां वनी अले मेम्ह बिरामीया खाताय् च्वनाच्वंम्ह बिरामी नापं ख्वा: ल्वाइ आया ... आया ... धाधां तोजक दना: खाता थीक वनी)

मेम्ह बिरामी– आया... आया... जि छम्हा नं छिगु खाताय् भर्ना जुये जीला ? आया...

बिरामी– ज्यू, दिसँ ।

मेम्ह बिरामी– (खाताय् तीजक पयतुतुं) भर्ना जुयेता नं सावहे थाकु का थ्व अस्पताल धा:थाय् । बँय् भर्ना जुये धयां हे भर्ना यायेगु खाँ मल्हा:का आया... आया... स्यात...

बिरामी– साव हे स्या: ख्वा:व: का छिताला ! छु स्याता अपासकं ?

मेम्ह बिरामी– अँ, सावहे स्याता । आया...

बिरामी– मखु धाथें खयेक स्या:गु गना गना ?

मेम्ह बिरामी– धाथें खयेक स्या:गुतुं गनाहे मरु (चाक माक स्वया:) सुयातां धाया दियेमते जिता स्यागु छुं नं मखु ।

बिरामी– (अजुगति चाया:) स्या:गु छुं नं मखु !

मेम्ह बिरामी– ख:या स्या:गु छुं नं मखु । छिता मखयेक धाये मा:गु छु द: ।

बिरामी– छुं नं मस्या:गु जूसा छाय्‌लय् आया...

आया... धया वयागु ।

मेम्ह विरामी– आया... आया हालागुयां तोहका तोह अस्पतालय् भर्ना जुयेता । आया... आया... हाला वयां हे भर्ना मयाः आया आया हाला मवःसा अस्पतालय् दुर्स्वकि ला ?

विरामी– छुं हे मस्याःम्हा छाय् अस्पतालय् भर्ना जूवयागु लय् ?

मेम्ह विरामी– भर्ना जू मवसें हे मगात छुयायेलय् ।(थःगु न्यताः थमंतु थियाः) जिगु ख्वाः छकः स्वसा नया ख्वाः वःला जि ? नये मखंसेलि छु यायेगु ? ज्या मरु, कलाः दु । परिवार नियोजनं सराः मब्यूपि ग्वाल ग्वाल संतान दु । कलाचां लप्ते सुयाः ब्वाः नाः त्वंका मतःगु जूसा संतानतय्गु खुला दाकीला नापां सिधलका ! संतानया दाकिला सिधः धाःसा जिगु छु सिधः जुइ छि हे छकः विचार याङ दिसँ । उकें जि थाना मवसें गना वने ? थन जूसा न्हि निछाक जा नयाः नं इलय् ब्यलय् अनार, मोसम, खेँय्, दुरु, ला इत्यादि नये दै । उखुनु तिनि जिमिथाय् त्वालय् च्वंम्ह धिजमां साहुया काय् नरमांचा अस्पतालय् च्वना वला ! व न्हापा रोगी गांसी साव हे । निला अस्पतालय् च्वना वःबलय् ला कुतु वा थें ल्ह्वंक वःगु । जिं वयाके न्यना- 'छला गय् अपासकं रोगीम्हा, गांसीम्हा गथे ल्ह्वन ?' वं धाला– 'थ्व फुकं अस्पतालया प्रतापं ! मसितु जाकिया जा, ला, ख्येँय्, घ्यः, दुरु, अनार, मोसम, केरा, सुन्तला गवलें खालि मजू, अले मल्ह्व-निला ! ध्यवा पुले माःगु मखु न्ह्याब्ब न फ्री । छ नं ल्ह्वंके यःसा अस्पतालय् हुँ ।'
वयागु हे खाँ न्यनाः जि नं अस्पतालय् भर्ना जुये धकाः वयागु । अस्पतालय् अथें वयां भर्ना मयाःगु सियाः हे आया... आया... हाला वयागु । छिता हेयेकः धायेमाःगु छु दः ।

विरामी– (छचों ल्हूकु ल्हूकु यायां) ए... खाँ थुल थुल ।

(अवलय् हे अस्पतालयाम्ह भान्सा ब्रम्हू जा भु ज्वना वै, विरामीया न्ह्याःने तया बी, विरामीं जा नं)

मेम्ह विरामी (ककुइ ई थत क्वत छ्वयाः) आगु छु ?

विरामी– (नवं, जा, अस्पतालया जा !

मेम्ह विरामी– (लय्तायाः) ए... अस्पतालया जा क अय्सा । अले जिता ग्वलय् ?

ब्रम्हू– छ सु ? बिरामी ला ?

मेम्ह विरामी– अँ जि नं विरामी, ग्व जिता जा ?

ब्रम्हू– छ नं विरामी ! छ गबलय् भर्ना जुयाम्ह ?

मेम्ह बिरामी– आः नकतिनि जक भर्ना जुयाम्हा जि (विरामीयात थ्वकाः) खला जि नकतिनि जक भर्ना जुयाम्हा (वःजुयात थ्वकाः) पत्याः मजूसा वय्कःयाके न्यना स्व । दय्कं भर्ना जुयागु फुकं खां ।

ब्रम्हू– (विरामीयाके) खःला व भर्ना जूगु खःला ? (विरामीं जाननं छचों ल्हकु ल्हकु याइ)

ब्रम्हू– खःसा जि जा हया बी, आसे !

(ब्रम्हू वनी, मेह्म विरामीं, विरामीया जा भु स्वस्वं म्हुतुइ ई बुइकाः, रुद्रघण्टी थस्व क्वस्व याइ, विरामीं थःगु जा भु मेम्ह

विरामीयात मक्यने थें सुचुकः जुइ. ब्रम्हू जा भु ज्वनाः वइ, मेम्ह विरामीयात बी)

मेम्ह विरामी– (जाभु स्वस्वं) बाजे, थ्व ला जा ?

ब्रम्हू– आमु जा मखुसा मेगु छु लय् ?

मेम्ह विरामी– थ्व जा मखु धकाः मधया जिं नं !

ब्रम्हू– अले छु धयाम्हालय् छ ?

मेम्ह बिरामी– जा मगाः धयाम्हा क जि, थुलिचा जा गाइगुला ?

ब्रम्हू– अम्हाय् विरामीतसें आपाः आपाः नये ब्यूला व, आमुलि हे खः विरामीतय्ता ।

मेम्ह बिरामी– मखु, थ्वयां गाहे मगाः, नेसंचा तना ति !

ब्रम्हू– आपाः नये मज्यूया विरामीतय्सं !

मेम्ह विरामी– आपाः नयेगु, म्होचा नयेगु विरामीत स्वयाःनं वनोनि बाजे । जि भचा आपाः नयेमाःम्ह विरामी जुलका । थुलिचा जक जा नल धाःसाला जि रुन हे सने मफयेक विरामी जुइ ।

ब्रम्हू– का म्वाःल ताहाक राग कया च्वने म्वाःल । आमुलिं अप्वः जा छुगःहे वइ मखु, यःसा न मयःसा नये म्वाः. क जियां वनका ।

मेम्ह विरामी– का बाजे, कच कच याये मते, धुंक नेसंचा जा तनाति !

ब्रम्हू– अहो काय् छयां चर्काम्हा बिरामी खः । छं छु जिके कायेमाःगु दुला आम्बे, कच कच यायेमते धायेता । हाँइ ?

मेम्ह विरामी– गाहे मगाःगु धयां छुयाये बाजे ! गावक तया ब्यूगुसां यां हाले मालिगु हे मखुनि । थुलिचा गये नयेगु, काथु खनं ब्वाहां वानिला! बरु थ्वनं लिता यंकि बाजे, नयागु सुख मदयेक छु नया च्वनेगु ।

ब्रम्हू– अहो छंयां थःम्हा मिसायाता स्वयाः नं घुंकि क्यन नि ।

मेम्ह विरामी– (खँ ल्हाये हे मंमदु पहलं) छु हालेगु खाँ मथुपुं नपां, उँ ।

ब्रम्हू– अः छं छु आपाः नयेहे माला क मखुला ?

मेम्ह विरामी– आपाः माला धकाः हाला च्वनाः तिनि, आपाः मालाक मखुला हँ ? खाँ हे स्व, छु खाँ धायेगु । जियां लाता हे जुइगु ।

ब्रम्हू– (उखे थुखे चाकमाक स्वयाः ससंकित जुजुं) छं आपाः नहे नयेगुका मखुला ?

मेम्ह विरामी– नयेगु धयां ग्वःकः धायेमाला बाजेयाता नं ।

ब्रम्हू– का, आपाः नहे नयेगु जूसा छम्हो पायम्हो लिका !

मेम्ह विरामी– ध्यवांयां मरु जिके । ध्यबा ज्वना मवया ।

ब्रम्हू– अस्पतालय् वानेतः ध्यवा धाना वायेमाः धकाः मस्यूला छं ? ध्यबा मरुसा जा नं मरु ! आमुलिं गाकेगु जूसा गाकि मखुसा मरु ।

मेम्ह विरामी– (भचा वाल्ल च्वनाःलि) अथेसा कन्हय् कसा बीका !

ब्रम्हू– अहो आमजाःगु खाँ मज्यू, थाना उधारो बन्द भाइ ।

मेम्ह विरामी– पसलय् पसलय्यां उधारो कायेज्यू, थाना अस्पतालय् जक मज्यूला व !

ब्रम्हू– पसलय् ज्यूसां थाना नि मज्यूका, हाले हे म्वाः ।

मेम्ह विरामी– पचय् याना वानिला बाजेया छम्होचा दां! अस्पतालं प्याहां वाने खुनु हे बिया थके, छाय् धंधा (विरामीयात क्यनाः) बय्कः–

याके न्हना स्व बिया थकीला मथकीला थें । अथे वेद्मान याना नयेयां कात्या नयेक बरु ।

ब्रम्हू– (बिरामीयाके) खइला, थ्वं बिया थकीला छम्हो दां !

मेम्ह बिरामी– (बिरामीयाके) धया दिसँका, बिया थकी धकाः ।

बिरामी– खः, बिया थकी !

ब्रम्हू– का अथेसा छ जिम्मा जुल । वं बिया मवान कि जियां छंके ज्वनेम्हा ।

मेम्ह बिरामी– (बिरामीयाके) ज्यू, जिं पुले धया दिसँ ।

बिरामी– ज्यू जिं पुले ।

मेम्ह बिरामी– का जिल मखुला बाजे आःयां ।

ब्रम्हू– का छं पुलेगु जूसा जि जा कया हयेका । (ब्रम्हू वनी, जा कया हइ, जा तया बी)

मेम्ह बिरामी– हः बस् बस् (जा स्वस्वं) अच्छ भचा गाइ खवाः मवःनि । अथेसां म्वाःलका । आः, ला मानिका बाजे (बिरामीया भुइ क्यनाः) वय्कः यातायें ।

ब्रम्हू– ला नये धकायां छं सुरुं हे पुयेम्वाः । छथें न्याःपिसं नये फइगु ला ला ?

मेम्ह बिरामी– छाय् सुरुं पुयेम्वाः ? जिथें न्याःपिसं छु खांय् ला नये मफइगु ?

ब्रम्हू– ला नयेता वय्कः थें मंत्रीयाम्हा मनू जुये मानिक सिलला ?

मेम्ह बिरामी– ए... ... अय्सायां ला नये खानि मखुत ।

ब्रम्हू– न्हाच हे धाये धुननि ला नये धकाः सुरुं हे पुयेम्वाः धकाः । का, जियां बानक, छम्हो दां लुमनि खांला !

मेम्ह बिरामी– लुमनि मखु दे दे ।

(ब्रम्हू वने धकाः वनी मेम्ह बिरामीं नं जा नइ, वं थःगु भुइ छकः स्वइ बिरामीया भुइ छकः स्वइ । वं स्वःलिसे बिरामीं भु म्हं किकी) थ्व पहः ब्रम्हू थः मवंसें ल्यूने च्वनाः स्वधानि च्वनी (निम्हेसिकें ल्यूने च्वंम्ह ब्रम्हू याद दइमखु ।)

मेम्ह बिरामी– (जा ननं) अय्सा छि मंत्रीयाम्ह मनूका (बिरामीं जा ननं छ्यों ल्हुकु ल्हुकु याइ) अथे खःसायां छि नापालाःगु छो हे नापलाःगु ति ग्यन जितः । जागीर छगू नये दःसा ज्यू धकाः जुयागु आः नं मखुत । मंत्रीया मनू नापमलाःगुलिं थौं तक जागीर नये मफयानि जिं । अहो छि मंत्रीयाम्हा मनू खनी । गजाःगु भाग्य जिगु उकिं, छि मंत्रीया सुयें ? जिचा भाजुला ? (बिरामीं मखु धइगु छ्यों संकी) जिचाला, काय्चाला ? (बिरामीं मखु धइगु छ्यों संकी) ए... अय्सा मंत्रीया जिचा भाजुया नं जिचा भाजुला खः ? (मखु धइगु छ्यों संकी) मंत्रीया पासाला लय् ? (मखु धइगु छ्यों संकी) अय्सा मंत्रीया सु परेजू लय् छि ? छि मंत्रीया पी. ए. या बाजुया ससःकिजा ? (मखु धइगु छ्यों संकी) व नं मखु थ्व नं मखुसा मंत्रीया छि सुलय !

बिरामी– जि मंत्रीया न्ह्याम्हासां खःका । मंत्रीयात जिं म्हासिया ।

मेम्ह बिरामी– ए... छि मंत्री म्हासिया क अय्सा !

बिरामी– म्हासिया ।

मेम्ह बिरामी– बांलाक हे म्हासियाला छि ?

बिरामी– बांलाक हे म्हासिया जिं मंत्रीयाता, तर

मंत्रीं जिता म्हामस्यूका ।

मेम्ह विरामी– ए छि जक मंत्रीयाता म्हसिल मंत्रीं म्हामस्यूका छित: !

विरामी– ज्यउ वं जिता म्हामस्यू । जि मंत्रीयाता जम्मा निक: खनागु द: । छक: भाषण ब्यूबलय्, छक: झण्डावाल मोटरय् च्वना: हररर रत्नपार्क चाह्यू व:बलय् ।

मेम्ह विरामी– अथे धायेबलय् छि अपासकं मंत्रीयाम्ह मनू मखुतला कि छु ?

विरामी– ज्यउ अपासकं मंत्रीयाम्ह मनू धाये मज्यू जित: । जियां मंत्रीयाम्ह मनू मखुसां खयेका जक च्वनाम्ह छिगु हिँ हिँ हिँ हिँ ।

मेम्ह विरामी– (जिल्ल जुया:) मंत्रीयाम्ह मनू मखुसां खयेका च्वनाम्ह धायेबलय् छु जुल, जियां खाँ थुइके मफुत ।

विरामी– खाँ गथे जुला धा:सा, मखुगु खाँ छाय् ल्हायेगु छिता । ज्वर वया: थाना अस्पतालय् वयाक जि । छिताथें हे जिता नं सिट मरु धया: भर्ना मया: । छुयाये छुयाये जुल जिता । जियां सरासर टेलिफोन अफिसय् वना: छसुका ध्यबा कुका: थ्वहे अस्पतालया फोन नम्बरय् घण्टी याना । फोन डाक्टरं हें ल्हन, ल्हना कथं हे 'यस, डाक्टर स्पिकिङ्ग' धाल । अले जिं धया–'म मंत्रीज्यू बोलेको ।' उलि धायेवं डाक्टरं ल्हा: निपां ब्वब्व स्याना: ग्या: भासं धाल– 'नमस्कार हजूर' ।

मेम्ह विरामी– डाक्टरं ल्हा: ब्वब्व स्या:गु नं टेलिफोनं खने द:ला ?

विरामी– ल्हा: ब्वब्व स्या:गुतु खने मरु तर ताये द:नि टेलिफोनं ।

मेम्ह विरामी– वतु ख:, अले ?

विरामी– अले जिं धया– 'एक जना माकल टोपी लाएको मान्छे त्याहाँ अस्पतालमा आएको छ, वहाँलाई भर्ना लीदिनुस्, अलि राम्रो हेर विचार पनि गरी दिनुस् । त्यो मेरो आफ्नै मान्छे हो ।' उलि धयाबलय् डाक्टरं –'हवस हजूर हवस, अहिले तुरुन्तै भर्ना गर्छु' धका: धाल अनं जि अस्पतालय् वया, जित: खनेसाथ डाक्टर हथापथासं वया: 'आउनुस् आउनुस्' धाधां छुं छुं गनं हे जाँच मयासें भर्ना यानाबिल । उसां निसें हे जि थानाया थानांतु तिनि । स्वला दत जि थाना वयागु, आ तकं जित: प्याहां हुँ धाये मछा:नि ।

मेम्ह विरामी– ए... अथेला अम्हाय्सा ! जियां धाये खयेक हे मंत्रीया मनू धका: गुलि लय्ताये धुंगु ! जागीर छगू नये धयां हे... ... ...

विरामी– जागीर नयेता अंग्रेजी भाय् स:सां गा: । छि अंग्रेजी भाय् सयाला !

मेम्ह विरामी– अंग्रेजी भाय्यां मसया जि ।

विरामी– अंग्रेजी भाय् मस: सायां छि गथे जागीर नइ !

मेम्ह विरामी– अंग्रेजी भाय् मस:सां चाइनीज भाय् सया नि जि !

विरामी– गनानं सयेका छि चाइनीज भाय् ? जियां पत्या: मजुया । चाइनीज भाय् स्यनीगु इस्कूल हे यां मरु थीथाय् ।

मेम्ह विरामी– कोदारी, चक्रपथ, ट्रलिबस दयेक: व:बलय् चाइनीजत नापां पासा जुलाक जि ! उकि

चाइनीज भाय् स:गु जि । स्व पत्या: मजूसा जि ल्हाना क्यने (चाइनिज भाय् ल्हाइ)

विरामी– आमु चाइनीज भाय् न्ह्यावव हे ल्हाये स:सां जागीर नये फइ मखु । जागीर नयेतायां अंग्रेजी भाय् हे मा: । स्व, चाइनीजतय्गु ज्या जकं ज्या लगय् जुला, भाय् ज्या लगय् मजू । अंग्रेजतय्गु ज्या ज्यालगय् मजू तर भाय् ज्या लगय् जू ।

(खँ फुक न्यनाच्वंम्ह ब्रम्हू छचों ल्हुकु ल्हुकु यायां वनी)

मेम्ह विरामी– (जा भु बँय् तया:) जागीर नये मखंसांहे वलका, का वहे वल । छु यायेगु आ: !

विरामी– छु वल ?

मेम्ह विरामी– म्ये वल । जा त्यंक नये खांखुनु जिके गथे गथे म्ये हाले वइगु । का जि हे मजिल व हे वल–

स्व:लिसे स्वय् मय: पाउडर बुइम्ह मय्जु
गुलि बांला: छंगु न्हाय् न्हि सुतु सुतु व:
जिला छंता मययेका च्वने न्ह्याबलें न्ह्याबलें ख्वय्का च्वनिइ
ख्वया ख्वा:गु छंगु ख्वा: छाय् जक स्वया च्वने

विरामी– वल वल जिके नं वल । जि नं अज्या:म्हा मेपिसं म्ये हालकि महासें च्वने मफुम्हा ।
मरु मरु मरु गणेद्योया मजु गरु

मेम्ह विरामी– मजु गरु धायागु छु ?

विरामी– मजु गरु धयागु गजू मरु धायागु का ।
मरु मरु मरु गणेद्योया मजु गरु
जि छम्हेसिया, आ: छु मरु धाये ग्व, न्ह्यागुसां मरुका ।
मरु मरु गुरुजुपिनि आंगसा मरु
ख्वपय् तय् बेक्वय् वा नं दहे मरु ।

मेम्ह विरामी– आ: जि छु यायेगु आ: जि छु यायेगु,

विरामी– लैला... मजनु... ...

मेम्ह विरामी– तिनिख्य: दथ्वी पिकनिक वनां लप्ते फसं पुइकल, त्याक्सी मचां खि फा:गु मांम्हेसित हुइकल ।

विरामी– हे पूरव काली, हे पश्चिम काली, हे उत्तर काली, हे दक्षिणकाली छ:पिं जक काली मखु, मिस्त दक्वं काली ख: छाय्:धासा अपिं फुक्क हे (अबलय् हे ब्रम्हू व कम्पा-उण्डर तोजक वइ तर निम्हं विरामीं वा:चाइ मखु अपिं निम्हं म्येया कम्पीटीस-नय् वना च्वनी)

मेम्ह विरामी– लैंचा लैंचामा लैंचा माला ऊय:
अलते वलते सलाम छ्य

विरामी– सियाई याचे याना इयाया, माय्भिरी सिरी मिरी (मेम्ह विरामीं ब्रम्हू व कम्पाउण्डरयात खनी, विरामीया छचों ज्वना: कम्पाउण्डरपिं पाखे स्वकी निह्मस्यां खनी । विरामी वाल्ल च्वनी मेम्ह, विरामी आया ... आया... हाला हइ)

कम्पाउण्डर– (तमं) आया... आया... मखुला आया...

ब्रम्हू– निह्म ठग कम्पाउण्डर साहेव । थुम्ह मंत्रीया मनू जुया: अस्पतालया ला व जा नयाच्वंह्म, थुम्ह अस्पतालया जा नयेता विरामी छुना: व:ह्मा !

मेम्ह विरामी– आया ... ...

कम्पाउण्डर– अऊ आया तिनिक मखुला !

मेम्ह विरामी– ख:, आया... ...

कम्पाउण्डर– क पुलिस स:ति, थथें थुमित ज्वंका छ्वयेगु कानु पुलिस स:त:वनेनु ।

(कम्पाउण्डर व ब्रम्हू निह्नं वनी)

विरामी— का छु यायेगु आः, मखुथें जुल ! पुलिस अहो ! का त्वपु जितः । न्ह्यागुलिसां त्वपु, आमु गिलासं जूसां त्वपु ।

मेह्रा विरामी— गिलासं त्वपुयां नं त्वपुया जुइला खाने हे दइनि । छाय् ग्यायेगु ज्वंका वनेका ।

बिरामी— गुरुजुबाता सिवक दाःथें पुलिसं दायेकेता—ला ! मय् मय् पुलिसं छता ज्वंका वाने मज्यू ।

मेम्ह बिरामी— छाय् दाइ ? न्ह्यागु न्यंसां खः धायेवंला दाइ हे मखुनि ! सरकारयात ब्वःबिया खःला धकाः न्यंसा 'खः' धाये । स्व, जेलय् यंकूसां धन्धा कायेम्वाः । थाना अस्पतालय् स्वयाः नं आना ज्यू, आना छाकं स्वच्कं जाकि बीगु दः सिल ला । कानु ज्वंका वाने नु । जेलय् नेतात नं नापलाइ सिलला छं बरु ज्वंका जति वनेमासिनि सिंति मिंति वने मज्यूका । फीथें न्यापुं गरीबपिंता नं ज्या लगय् जुइगु, फीता नं जेलय् 'क' बलासया खाना दइगु कायं वानेमाः सिलला !

विरामी— सिल सिल, इन्कलाव, थथे मखु ?

मेह्रा विरामी— खः खः जिन्दावाद ।

विरामी— नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु ब्यु !

मेम्ह विरामी— मखुसा फुकं त्वःता ब्यु ।

धंकि

(थ्व ख्यालः ख्वप, खंपु, पोखरा व येंय् ख्यालः पुचः ख्वपपाखें क्यने धुंगु जुल । थुकी म्हिता दिइपिं पासापिं थुकथं न्हांय् !

कम्पाउण्डर— सत्यलाल मूल

ब्रम्हू— कर्ण वहादुर ह्वःजु व विष्णु भक्त मूल

मेम्ह विरामी— कृष्ण नापित

विरामी— रामशेखर)



अस्थायी स्तम्भ : सफू म्हसीके

लँपु

समालोचक : सानुराजा वज्र आचार्य
बी. ए. (डी. ए.), एन. डी. एस.

(ख्वा:पालं पुइपिं च्वमिपिनि ख्वालय् हाकलं ईके मा:गु खँ वा: चा:गुलि थ्व 'सफू म्हसीके' च्वया च्वना ।)

'मां–माय् मां–माय्' धका: नारा जक बिया: सकसितं क्वायेफुपिनिगु लुखां च्वं स्याना: पिदंगु सफू 'लँपु' ख: । न्हू दँय् पिदंगु सफू पुलां जुइ धुंका: नं बजारय् न्याये मदुगु थ्व सफू, सफूया च्वमि व पिकाकया भाषा–साहित्यप्रति अगाध श्रद्धा, भक्ति व माया ममताया दसु ख: । प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठया छेँय् ग्व:फय् हयेत संह्म, १ समालोचक मंगलप्रसादया महलय् ग्व:फय् हयाब्यूह्म, २ कवि दुर्गालाल, कविवर सिद्धिचरण श्रेष्ठ, साहित्यकार प्रेमबहादुर कसा:, ३ प्रा. पुष्प चित्रकार ४ व मेमेपिं छह्म निम्हेस्यां सँन्ह्यालं थना बिया: तिनि नेपाल भाषा साहित्य क्षेत्रय् छेँ छखा दंह्म भाजु भूषणप्रसाद श्रेष्ठया स्वंगूगु चिबाखं सफू ख: थ्व 'लँपु' । डा. कमलप्रकाश मल्लं थ्व सफुती च्वयात:गु भूमिकाय् दुर्लभलालसिया 'किंकिपा' चिबाखं सफूया मयासेँ मगा:गु उल्लेख नं क्वाप्प व्यारा नये थेँ नयाब्यूगुलि भूमिका चावकुसे च्वं ।

भेनिस्ता पाता छबलय् छापय् याना: आधुनिक चित्रया जस कायेतसंगु थ्व सफूया छबलय्हे च्वयात:गु 'लँपु' कुहाक्षर नं नेपाल भाषाया छगू लिपि धया कयात:गु ख: । च्वमि थ:गु सफूया छबलय् आशाराम शाक्यं ला: ला: थेँ याना: बांमलाक्क सम्पादन यानात:गु 'सिरपा:' बाखं सफू दुथ्याकेगु दुष्प्रयास या:गु दनि स्यूबेक्वंगु छबलं यचुक्क क्यं ।

सफूया मू स्वम्व: जक ख:सां सफूया हामा पिकाक जूगुलि च्वमि पिकाकयात झिद्व: दामं सफू म्यूगु खँ तप्यंकहे सी दु । पिकाकं न्यानाका:गुली दकलय् ह्लापांगु जक मखु, दकलय् थिकेक दकलय् सकलय् ह्लापां पिकाकयात म्यूगु सफू नं थ्वहे ख: । थ्व खँया लिधंसा कया: क्रोसं बाखंमि भूषणप्रसादयात सफलह्म बाखंमि जक मखु व्यापारी नं ख: धका: अदालतय् थने यंके फु ।

५२ पौ दुगु थ्व सफुती थाय् थासय् च्वमिहे न्यंके धुंकूगु अले विभिन्न पत्रिकाय् पिदने धुंकूगु ८ पु चिबाखं नापं (छति मछा: मजुसें थ:गु बाखं थम्हंहे खुया:) २० पु बाखं दुथ्याकात:गु दु ।

थ: य:म्ह विधवा भिसा नापलायेगु गल्लिया लँचा लुमंका: सफूया नां 'लँपु' तयात:गु तसकं ल्व: । बाखंमि सी धुंका: स्वर्गया लुखा तिनाबीम्ह, मतिनाया लँपुइ प:खा: जुया: दंवइम्ह, मथ्या:म्ह कला:पाखेँ दुम्ह काय्या नामय् थ्व सफू छछायात:गु च्वमिया मूर्खता ख: ।

'बिका: पाखेँ' न्हू च्वमिपिनि हिच:ति हायेका: च्वयात:गु सफू दुत कायेगु जक मखु सिधा सोझापिं च्वमिपिनिगु धुकू नं का:बाय् दुतकायेगु जा: पयनाच्वंगु दु, उकि न्हू च्वमिपिं व ब्वमिपिं कंग:तय्गु पंजलं मुक्त जुइत पला: पाँत स्वां पुया: जुहमा:गु दु ।

सफूया छब: पुइकेवंहे ख्वा:पालं पुइपिं, थ्व स्वया:

खँपु छयाना: जनतायात ध्वं लाइपिं न्याम्ह साहित्यिक भाजुपिंसं बाखंमियात अ:खतं सिमा गयेका: पतनया लँय् यंकाच्वंगु खँ छापय् यानात:गु दु। थ्व च्वसुया च्वमि जि समालोचक भाजुं व्यक्तिगत तवरं स्यूकथं थुजा:गु खँ सफुती छापय् याकेगुली सफूया पिकाक व अ:खतं सिमा गयेकाव्यूपिं साहित्यिक भाजुपिन्त पुलां पुलांपिं बाखंमितसें लप्ते फसं पूथाय् यंका: छ्वासय् द्यगुपूजा न्यायेके ब्यूगु दु। थुज्व:गु खँया नापना:पं सफू न्यूज प्रिन्टय् पिहांव:गु खनेवं बाखंमिया दकलय् य:पिं शत्रुतसें कवाफय् लाला कायेगु जक मखु ह्याकुलाय् नं टोप तयेकूगु दु।

आ: छपु छपु याना: दक्वं बाखंया मूखँ व मू छत्वा: छत्वा: जक च्वये। :–

१. शान्ति सन्देश : बुद्धया नामय् कलंक तया:, देशय् अशान्ति हयेमा:गु मू खँ दुगु थ्व बाखंया मू संयुक्त राष्ट्र संघया बडा पत्रया लिधंसा ख:।

२ मूर्त–अमूर्त : दे थुवा:त सकलें मूर्त रूपय् नपुसक अले अमूर्त रूपय् घुस्या: जुइमा:गु सन्देश थुकी रकेटया स: थें थ्वयाच्वंगु दु।

३. कथी नियात:गु ध्वाँय् : मन्त्री धाक्वस्यां कथी ध्वाँय् तीगु पलिसा ध्वाँय्या लं सुया: फीगु यातकि आधुनिक फेशनया ख्यलय् नेपा:या नां च्वनीगु खँयात थ्व बाखनय् अनुसन्धान याना: क्यनात:गु दु।

४. जीवन–मृत्यु : 'मनु, मै छ स्वर्ग हेर, जिउनु कीर्ति खालि' धँगु स्व. लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाया कविता लिधंसा कया: थ्व बाखनं वहादुर धा:पिं सकसितं आत्महत्या यायेगु इनाप यानाच्वंगु दु।

५. वा वल, निभा: त्वल; धुँया मचा बुल : अन्न सइगु बुँइ मनू सइगु छें दनेत याकनंहे घूसखोरी आन्दोलन शुरू यायेमा:गु खँ थ्व बाखनय् कलात्मक अले प्रतिकात्मक तवरं व्यक्त जुयाच्वंगु दु।

६. द्य:ख: : द्य: अले द्य:ख: याक्व बिदेशय् मिया: स्वीट्जर लाण्ड्या बैंकय् दां मुकेगु सल्लाह बियाच्वंगु थ्व बाखं नैतिक बाखंया इवलय् ला:।

७. चेतना : विद्यार्थीतय्‌त राजनीति ब्वंकल कि देश कुतुं वनीगु खँ अति शुक्ष्म तवरं ब्वया: स्कूल, क्याम्पस अले विश्व विद्यालयस जक मखु म्हगसय् तकं राजनीतिया लँय् वने मफयेक प्रत्येक क्याम्पसय् अले विद्यार्थीया म्हगसय् सिपाहिँ पिवा: तयेगु राजनैतिक सल्लाह थ्व बाखनय् अति न्ह्याइपुक्क च्वयात:गु दु।

८. त्य / पू : ज्वाँलिज्व:पिं त्यपू लाना: परिवार नियोजन कार्यक्रम असफल जूगुलिं देशय् आ: लागू जुयाच्वंगु न्हूगु मुलुकी ऐनया विवाह–प्रथायात याकनंहे संशोधन याना: स्वस्थानी बाखनय् थें तु ७० दँ दुह्म बुह्लानाप ७ दँ दुम्ह ल्यासे ब्याहा यायेमा:गु कानूनी व्यवस्था याकनं याकेगु विधेयकया रूपय् थ्व व्यवस्थापन बाखं दु।

९. विष्णु कका–छगू युग ! छगू चुनौति : लँय् लँय् पवनाच्वनीपिं पवाँतय्‌त ध्यवा पवने बीगु मयासे इमिसं पवनात:गु छुं भचा नं लाका कायेगु वा पवाँगतय्‌त पवंका: राष्ट्रिय सम्पति व आर्थिक दशकयात चुनौति बियाच्वंम्ह विष्णु ककाया किपा हे थ्व बाखं जूगुलिं थुकियात युगया किपा धा:सां ज्यू।

१०. लय् मदुगु मे = मे मदुगु लय् : रेडियो नेपालया विज्ञापन सेवाय् हायेकीगु लय् मदुगु मेहे नेपा:या राष्ट्रिय मे जूगुलिं अले रेडियो पिहांवइगु स: नं मे मदुगु लय थें च्वंगुलिं रेडियो नेपालया फुक्कं सेवायात विज्ञापन सेवा यायेमा:गु ख थ्व बाखनं क्वीत वा: चायेका बी।

११. नसंचा : काय्‌हे बुइकेगु मनोकांक्षा दुँपिसं नसंचा इलय् ब्याहा यायेमा:गु अनुसन्धानात्मक लेख थें च्वंगु

थ्व बाखं छुं मखया: नं क्यातुस्से च्वं ।

१२. स्वार्थान्ध : स्वार्थ पूर्ति यायेत अन्ध जुइमा:गु मन्त्र थ्व बाखनं ब्वाथुइक कनाच्वंगु दु ।

१३. पासा : प्रत्येक ल्याय्म्हतय्त स्वम्ह ल्यासेत पासाया रूपय् व्यवस्था यायेगु कानून मन्त्रीया छ्वा: वक्तव्य जक थ्व बाखनय् दुथ्याकात:गु दु ।

१४. अपूर्णता : पद्म कन्या क्याम्पसय् मिजंतय्त ब्वंकेगु व्यवस्था याये मफुगु न्हू शिक्षा योजनाया अदूरदर्शी अपूर्णताया आगं च्वलाच्वंगु ब्याचु जा:गु थ्व बाख ल्यासेतसें तसकं ययेकी ।

१५. न्ह्यपुइ प्वा: घाये मफुम्हेसिया म्वानाच्वंगु म्हुतु : न्ह्यपुइ प्वा: घाये मफुपिं प्रत्येकसित म्हुतु जायेक दांप्व: त्वस्वाकेगु सरकारया प्रजातान्त्रिक नीतियात प्रचार यानाच्वंगु थ्व बाखं राजनैतिक कविता ख: ।

१६. वर्षाया खुसिचा : वर्षाया खुसिचां नेपा: देयात गावक विजुली उत्पादन यायेगु थें जा:गु भालु असर्फी खि फाइगु बाखंनाप थ्व बाखं लनेफु ।

१७. कानूनया गैर कानूनी मचा : कानून धैम्ह मनूयात गैर कानूनी धैम्ह मचां नालिस त:गुलिं फाँसी बिया: स्वर्ग छ्वयाब्यूगु थ्व छुपु न्हकुसँ तिं तिं स्वाइगु पुलां बाखं (दन्त्य कथा) ख: ।

१८. पाप : हत्या यायेगु पुण्य ख: थें नुगलय् स्याकेगु तच्व:गु पाप जूगुलिं मयक्वसिगु प्राण कायेमा:गु थ्व जासूसी बाखंयात चार्ल्स डिकेन्सया बाखंनाप लना: क्वेसं बाखंमि भूषणप्रसादयात चार्ल्स भूशेष नामं म्हसीके फु ।

१९. सोगा: : बाखं धैगु सत्य खँहे जुइ धैगु खँयात ब्वाथु-इकेया लागि तर जूथें च्वयेवं साहित्य मजुइगुलिं थ:गु गांया पलिसा साहुया काय् जक तया: थ:गु कुकृत्य व अनैतिकताया आग छम्ह किच्‌कन्यायात प्वंकेबीका-त:गु बाखं 'लँपु' सफूया दकलय् बांला:गु बाखं ख: । थ्व बाखनं किच्‌कन्यायात अमर याइ ।

२०. लँपु : गल्लिया लँचां विधवा मिसा नापला: जूबलय् मिसाया म्ह्याचं बाखंमिया न्यतालय् चप्पलं मुइका-ह:गु अले ह्निप्यं लि स्वाका: बिस्यु व:बलय् खिगा-लय् कुतुं वंगु घटना त्व:मंके मफया: च्वयात:गु थ्व बाखनं बाखंमियात एवसरे याना: वयनाच्वंगु दु ।

आधुनिक कविता धैगु छ्यं छगू लुइका: मती व:थें च्वयेगु ख: थें आधुनिक समालोचना धैगु नं छ्यं जक स्वया: मती व:थें च्वयेगु सिद्धान्तयात ब्वातुक्क ज्वना: थ्व च्वसु च्वयाच्वनागु ख: । 'लँपु' चिबाखं सफूया महत्ववारे म्वा: मदुगु फय्‌गं खँ प्रचार थमजुइमा धइथें जि छिकपिन्त समोलोचकया नातं अवास्तविक खँ सीकेत सफूहे न्याना: स्वयेगु इनाप याना । आशा दु, पिमदंनिवलय् अत्याधुनि-कगु थ्व सफू ५० दँ लिपा याकनंहे प्रचारय् वइ ।

---

१. 'ग्व:फय्' बाखं सफुतीच्वंगु प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठया भूमिका अले 'वातावरण' या ल्या: १० स्वयादिसँ ।

२. 'पलपसा' पत्रिकाय् पिदंगु मंगलप्रसाद श्रेष्ठया समालोचना स्वयादिसँ ।

३. 'फिस:' सफुती थ्वय्क:पिनिगु अभिव्यक्ति ब्वनादिसँ ।

४. भरत सायमि मुंगु 'बाखं समालोचना' सफू ब्वनादिसँ ।

(२ पेजया ल्यं)
यात हे लसां लया: संस्कृत भाय् दयेकूगु खः । दबलब्या लुम्व: विद्वानतसें थ:त साधारण जनता स्वया: दतं स्वय्मापि धइगु बयनेत नेपाल भाषाया यक्व खँग्व:यात होका: भचा भचा बांलाका: नुवायेगु व च्वयेगु या:गु खः । थुकिया छुं दसि स्वय् वियागु दु—

१. बिप्लीबि— थ्व खँग्व: नेपाल भाषां तप्यंक संस्कृतय् वंगु खः । नेपाल भाषाया 'बि पाला बो' व संस्कृतया 'बिप्लबो' खँग्व:या अर्थ वहे तुं खः । बि पाला बी धायेबलय् ज्यापु ज्यामितसें ग्यानापुक्क धाइगु तप्यंगु भाय् जुल, बिप्लबो धायेबलय् भचा सुसंस्कृत जुया: धायेगु जुल । पा:गु छुं नं मखु ।

२ जल— नेपाल भाषाय् लः स्वताजियागु दु— जल, लख ६ व नाख । जल धया:गु शुद्धगु व पवित्रगु लः, लख (ल:) धइगु साधारण लः व नाख (ना:) धइगु फोहरगु लः खः । उकिं थ:त सुसंस्कृत धाइपिसं जनतां त्वनीगु साधारण लः मत्वंसे जल जक त्वनेगु यात व लिपा जुजुं जल त्वने मा:सां, लः त्वने मा:सां नाः त्वने मा:सां जल त्वनेगु हे जक धया छ्वत । थुकथं जल खँग्व:या अर्थ तब्या याना: संस्कृतं नेपाल भाषाया थ्व खँग्व: थ:गु याना का:गु खः । तर थौं वया: पूर्वाग्रह दुपिं संस्कृतवाजतय्सं जल खँग्वलं लः खँग्व: दः ब:गु जुइ धया च्वन । इमिसं लखया ख व नाख गनं वल धाये मफु छाय्धा:सां थ्व खँग्व: नेपाल भाषायागु हे खः ।

३. तेज— नेपाल भाषाय् जलया निगू अर्थ दु— लः व बः । तसकं थोगु ज:यात तिजल= तिज: धाइ । गथे तसकं थोगु स:यात तिसल= तिस: धाइ व तसकं बः बीगुयात तिब: बीगु धाइ । उकिं थ्वहे नेपाल भाषाया तिब: खँग्व: संस्कृतय् वना: तेज जूवंगु खः । मखुसा नेपाल भाषाय् हे न्हापां तिब:या तेज जुइ धुंकूगु जुयेफु । छाय्धा:सां ह्मिबाया ह्म्बा खः यें तिज:या तेज नं खः । नापं बलय् खंकेगु अर्थय् ज्यलाच्वंगु तय्जु वा तेजु खँग्व:या स्वापू नं तेज नाप हे जक स्वानाच्वंगु खने दु । गथे खःसा थ्व तेज खँग्व: तप्यंक हे संस्कृतय् नेपाल भाषां वंगु खत ।

४. ज्योति— नेपाल भाषाया जति खँग्व: संस्कृतया ज्योति खँग्व:या हामा खः । साख:या ति साखति यें जलं पिहां वइगु ज:या ति जति खः । जतिया ज्योति जुइत य गनं वल धइगु न्ह्यसः दने फु । थुकिया लिस: अ:पुक थुकथं बीफु । संस्कृतया पण्डिततसें Man मायनयात म्यायन् धाइयें जति वा ज:तियात नं ज्य:ति धा:गु खः । हानं य य:वि छ्यलः नं दु ७ । इमिसं जतियात ज्य:ति याना: संस्कृतय् यंका ब्यूगु नं जुइफु । जतिया ज्य:ति जुइ धुनेव ज्योति जुइत थाकु मजू । गथे, य:ह्मया योह्म व य:मरिया योमरि अ:पुक हे थुयाच्वंगु दु ।

५. सूर्य— थ्व नं नेपाल भाषां संस्कृतय् वनाच्वंगु खँग्व: खः । सूर्यया अर्थ नेपाल भाषाय् गथे ख:— सु = सर्ग:, आकाश (गथे, सुपाँय्— सर्गतय् खने दइगु पाँय् सुतिल:— सर्गतं ति जुया: वइगु लः) व ज: = जति, ज्योति । सर्गतय् दइगु ज: जूगुलिं सूज: जूगु खः गथे सुपाँय् जुल । सुज:यां सूर्य गुकथं जुल धका: न्यंसा थुकथं जुल धाये । भाषा विज्ञानया नियम कथं 'ज' या 'य' जुइफु । गथे थ्वज— थ्वय् । थ्व नियम कथं सुज:या सुय जुल । आ: सु व यया दथुइ र गनं वल लय् ? संस्कृतय् निग: खँग्व:

---

६. स्वपया छगू पुलां सफुती ल:यात लांख, लंख नं छ्यला त:गु दु ।

७. स्वया दिसँ, "क्याल कसको"— बहुानन्द सापकोटा, कवरेखा वँ ११ ल्या: ५ ।

सन्धि यायेबलय् दथुइ र तयेमा:गु नियम दु ८। गथे, पुन:+ बार= पुनर्बार, पुन:+ जन्म= पुनर्जन्म । थ्वहे नियम कथं सु+ज: = सूर्ज= सूर्य जूगु ख:। रेफ वयेवं हे न्ह्या:नेया आख: दीर्घ याना व्छयेगु नं संस्कृतया बल्ला:गु नियम ख: ९। थुकथं थन नं नेपाल भाषाया सुज: खँग्व संस्कृतय् वना: सूर्य जूवंगु खँ क्व:ज्यूगु दु। नेपाल भाषाय् ला सुजद्य: ल्यंहे दनि।

६. देव- संस्कृतया थ्व खँग्व: नं नेपाल भाषाया निग: खँग्व: 'दे' व 'व' ल्वाकज्याना: दयाच्वंगु ख:। दे+व= देव । नेपाल भाषाय् देया अर्थ द्य:ने, च्वय्, त:धंह्म ख:। गथे देतने- द्य:नेतये, देलासा- लासाया नं च्वय् लायेगु लासा, देभाजु- भाजु स्वया: त:धंह्म, देग:- तजा:गु ग:। उकिं नेपाल भाषाय् 'दे व' या अर्थ व (मनू) त:धंह्म (महापुरुष) जू वल। थुकियात अंग्रेजीं भाय् हिलेबलय् He is supreme जुइ। थुकथं त:धंह्म मनू (महापुरुष) वा मनू स्वया: त:धंम्ह (सर्वशक्तिवान) यात नेपाल भाषां देव धा:गु ख:। गौत्तम बुद्धयात देव धा:गु नं थ्वहे कारणं ख:। उकिं थ्व देव खँग्व: नं तप्यंक हे नेपाल भाषां संस्कृतय् वंगु खत।

७. जीर्ण- नेपाल भाषाया 'जिलन' खँग्व: संस्कृतय् वना: जीर्ण जूगु नं मखु धाये मछि। नेपाल भाषाय् 'जि' या अर्थ अस्तित्व ख:। गथे जिके जि मन्त (जिके जिगु अस्तित्व मन्त)। 'लन' या अर्थ मन्त, फुत, तन वा नासजुल ख:। गथे, घा: लन (घा: मन्त, घा:या अस्तित्व मन्त) उकिं 'जिलन' या अर्थ अस्तित्व मन्त वा अस्तित्व हे मदयेक नासजुल ख:। 'जिलन' या जिरन- जीर्ण अ:पुक हे जुइफु। गथे, कालबिलया कारवार, ल्वचया रोग जूगु दु।

८. स्नान- संस्कृतय् स्नान ख्वा: सिलेगु वा म्व:ल्हुयेगुया अर्थय् ख:। उकिं थ्व खँग्व:या ल:नाप स्वातुगु स्वापू दु। आ: थन स्नान खँग्वलय् 'ना' या अर्थ नेपाल भाषां ल: ख:। लिपायागु 'न' क्षी ल:ली धायेथें नानी जुया: व:गु जुइमा:। 'स' या अर्थ सहितं, नापं, सतिकं ख:। ल: सहितं, ल: नापं वा ल: सतिकं च्वना: ल:नाप भ्यलय् पुनेगु स्नान यायेगु ख:। सुयय् ख्वा: सिलेगु व म्व:ल्हुयेगुयात 'सनां यायेगु' 'सनां धुन ला ?' क्षीगु नेपाल भाषाय्, आ: तकं ज्यला वया च्वंगु हे दनि। उकिं थ्व सनान-सनां वा स्नान नं नेपाल भाषाया हे खँग्व: ख: वल।

९. समस्त- थ्व खँग्व: खनेवं हे संस्कृतयागु मखु नेपाल भाषायागु खँग्व: ख: धइगु क्व:छी फु। छाय्धा:सां मचात वा मचाखाचातया अर्थय् मस्त खँग्व: नेपाल भाषायागु हे जक जुइ फइ मेगु भाय्यागु जुइ फइमखु। 'स' या अर्थ सहितं, नापं फुकं ख:। उकिं समस्तया अर्थ नेपाल भाषां मचाखाचात नापं, फुकं, सकलें, ब्याकं, दक्वं धइगु जू वइ। " छि जक मखु मस्त नापं फुक्क झासँ" धायेगु पह: आ: तकं क्षीथाय दनि। मस्त त्व:फित धा:सा फुकं, सकलें, ब्याकं, दक्वं जुइ फइमखु। उकिं समस्तया अर्थ मस्त नापं फुकं ख:। संस्कृतय् नं समस्तया अर्थ थुलि हे जक ख:। उकिं थ्व समस्त खँग्व: नं संस्कृतय् नेपाल भाषां वनाच्वंगु त्याज्यू वल।

१०. मौलिक- नेपाल भाषाया मौलिक खँग्व: लाका यंका: संस्कृतं मौलिक खँग्व: दयेकूगु ख:। मांया लिक ला:गु धइगु अर्थय् हे संस्कृतया मौलिक खँग्व:या नं अर्थ खयाच्वंगु दु।

---

८. स्वया दिसँ, पाणिनीया संस्कृत व्याकरण।

९. संस्कृतया न्ह्यागु व्याकरण स्वसा बीसां ज्यू।

थुलि दसि बो धुंका: संस्कृत माय् नेपाल भाषाया सन्तान मखु धका: सुनानं कपा: स्याका मच्वंसां जिल। थथे खयेक नं नेपाल भाषाया न्ह्यागु खँग्व: नं संस्कृतं ब:गु ख: वा व:गु जुइ धका: हाला जुईपि मनूतय्‌त संस्कृत पूर्वाग्रह दुपि धाइ, अंग्रेजी बायस दुपि धाइ व नेपाल भाषां मिखा तिस्यूपि धाइ। उकि उज्व:पिसं न्ह्यगु खँ छु लुइके हे फइमखु, मौलिक विचा: गुबलें प्वंके हे फइमखु। प्राकारयां प:खा: जूगु हं, पण्यशालयां पस: जूगु हं, ब्याख्यानयां बाखं जूगु हं, नाटेश्वरयां नास: जूगु हं। नेपाल भाषा ला भाषा हे मखुथें खँ ल्हाइगु। प्राकारया प:खा: जूगु खयेकेत आकारया अ:ख: जूगु खयेके मानि, पण्यशालया पस: जूगु खयेकेत जीर्णशालाया ज्यास: जूगु खयेके मानि, ब्याख्यानया बाखं जूगु खयेकेत ग्वाख्यानया ग्वाखं जूगु खयेके मानि, नाटेश्वरया नास: जूगु खयेकेत वानेश्वरया वास: जूगु खयेके मानि। अनुमान जक यायेगु ख:सा छु जक अनुमान याये, छुकियां छु जुइके ! पस:यां परमेश्वर दयेके लाकि प:खा:यां पख्तुनिस्तान दयेके !

प्राकारया प:खा: जूगु मखु। 'पने', 'प:खुये', 'पंगल:' या हे त:केहें ख: प:खा:। नेपाल भाषाया पुलां सफुती प्राकार, प्राखार, पराखार च्वया त:गु दुसां व उबलय्‌या संस्कृतवाजतसें संस्कृत ल्वाकछ्याना: च्वयात:गु माय् ख: गथे थौंकन्हय् नं संस्कृतवाजतसें संस्कृत ल्वाकछ्याना: व अंग्रेजीवाजतसें अंग्रेजी ल्वाकछ्याना: नेपाल भाषा च्वयाच्वन। नेपाल भाषाया थ:गुहे खँग्व: 'इहि' दयेक नं संस्कृतवाजतसें विवाह, विहा:, ब्याहा: ब्या: च्वयावंगु नकतिनियागु खँ ख:। इहि खँग्व: विहा: खँग्व:नाप ज्व:ला:थें च्वनेवं इहि खँग्व: विहा: खँग्वलं व:व:गु धाये फइमखु। थुकथंहे प:खा: नं प्राकार वा पराखारं व:गु मखु धइगु खँ थिसिला:।

ब्याख्यानया बाखं जूगु खँ नं सुनानं ह्मगसय् न्हंकूगु खँ जक ख:। बाखं संस्कृतया ब्याख्यान खँग्वलं व:गु ख: धाइपिसं बात्वा:, बापु, बाकू, बाबू–बामबू खँग्व: संस्कृतया गुगु गुगु खँग्वलं वल धइगु क्यने फयेके मा:। तर इमिसं क्यने मफु। उकि बात्वा:, बाकू थें बाखं नं नेपाल भाषाया थ:गुहे खँग्व: ख:। नेपाल भाषाय् ब्याख्यानया पर्यायवाची खँग्व: ल्हायेगु, कनेगु, ध्वाथुयेकेगु दु। संस्कृतय् बाखंया पर्यायवाची खँग्व: कथा दु। संस्कृतया कथा खँग्व: तत्सम रूपं नेपाल भाषाय् "कथा ह्लायेगु" जुया: वयाच्वंगु दयेकं ब्याख्यानया बाखं जुया: वयेमा:गु मदु। ब्याख्यानया बाखं ख:सा "कथा ल्हायेगु" या थासय् व "बाखं ब्याख्यान यायेगु" या थासय् "बाखं ल्हायेगु" व "बाखं बाखं यायेगु" जू वने माल। बाखं बाखं यायेगुया अर्थ छु जुल ? थ्व न्हिले पी मफइगु खँ ख:। उकि ब्याख्यानया बाखं जूगु मखु बरु कथाया पर्यायवाची खँग्व: बाखं नेपाल भाषाया थ:गुहे खँग्व: ख: धाये फत। नेपाल भाषाय् बाखंया अर्थ थुकथं छ्यायेफु– बा=बछि (फुकं मखु), खं=खँ ख:। थुकथं बाखंया अर्थ बछि खँ अर्थात फुकं सत्य मखुगु खँ धइगु जू बइ। बाखनय् मखुगु खँ खयेका: व मजूगु खँ जुइका: क्यनेगु ख:, कनेगु ख:। बाखंया घटना, पात्र वा विषयवस्तु यथार्थ थें च्वना: नं वास्तविक मखु। थाय्‌या नां, पात्रया नां धात्थें यागु खया: नं घटना काल्पनिक जुया च्वनी। उकि बाखनय् बछि खँ ख:गु जूसा बछि खँ मखुगु जुया च्वनी अर्थात फुकं खँ सत्य मखया च्वनी। थथे जूगुलि न्यनागु भरय्, इतिहासया भरय् वा कल्पनाया भरय् कनीगु कथा वा Story यात नेपाल भाषां बाखं धा:गु ख:।

थुकथं नेपाल भाषाया गुलि नं खँग्व: संस्कृतं व:गु ख: धयाच्वन व फुकं संस्कृतं व:गु मखु, मखयेके फु। बरु च्वय् न्ह्यथनागु थोथी कारणं संस्कृत हे नेपाल भाषाया सन्तान ख:। थुकियात थ्वाथुइकेत मेगु छगू खँ नं न्ह्यथने-

बहः जू । छुधा:सां नेपाल व पालया ब्वातुगु स्वापू डु । नेपालया नेवा:त व पालया शाक्यत गुलि सतो धइगु खँ पाल देशं व:पि शाक्यत आः तकं नेवाः जुयाच्वंगुलि क्यनाच्वंगु दु । थुकथंहे नेपालया नेपाल भाषा व पाल देशया पाली भाषाया नं ब्वातुगु स्वापू दु १० । थ्व पाली भाषा नेपाल भाषाया सद्दे केहें खः । नेपाल देश निकू दलाः दक्षिणपाखे पाल देश दयेव तिनि पाली भाय् दयेकूगु खः । उकि पाली भाय् नेपाल भाषाया मेगु रूप जक खः । नेपाल भाषा एकाक्षरी भाय् खः ११ । थ्व भाय्या छगः छगः आखलं तःगू अर्थ पिकाये ज्यू । गथे वा, खः, जः, धः, फः । उकिं नेपाल भाषाया निगः वा निगलं अप्वः खँग्वः ह्वनाः मेगुहे अर्थ पिहांवइगु न्हूगु खँग्वः दयेके ज्यू, न्हूगु भाय् दयेके ज्यू । गथे, म+दु+ भूमि = मदुभूमि-मरुभूमि (बुँज्यायेत भूमि मदुगु थाय् मरुभूमि खः), वा+लः+ खः = वालःखः–वारखा–वरखा–वर्खा–वर्षा (सर्गतं वइगु वा लः खः धायेत वर्षा खँग्वः दयेकूगु खः ।) । थथे जुयाः नेपाल भाषाया छगू न्हूगु कचा जुयाः पाली भाय् ब्वलन । पाली भाय् नं उबलय् जनभाषा जुयाः तःमि जुजुं वन । पाली भाय् जन भाषा जूगुलि हे गौतम बुध्दं थःगु शान्ति सन्देश थ्व भासं ब्यूगु खः । नेपाल भाषाया छगू कचा कथं ब्वलंगु थ्वहे पाली भाषाया संसर्गय् च्वंपिसं थः भचा सुसंस्कृत जुइव पाली भाषाया फुक खँग्वः त्याये कयाः दयेकूगु न्हूगु भाय्या नां संस्कृत खः । थुकि छु खँ ब्वाथू वल धाःसां संस्कृतय् नेपाल भाषाया खँग्वः दुहां वने न्ह्यः पाली भाषाय् नि दुहां वंगु खः । न्ह्याकथं दुहां वंगुजूसां संस्कृत नेपाल भाषायाहे सन्तान खः वल ।

छुं दँ न्ह्यः भारतया छह्म पण्डित पी. ए. ओकजुं छगू पत्रिकाय् छपु लेख च्वयाः अंग्रेजी भाय् संस्कृत भाय्या सन्तान खयेकेगु कुतः याना दिल १२ । वय्कलं संस्कृतया त्रि–गुणा–मात्रा, विदुर, मातृ, पितृ आदि खँग्वः अंग्रेजी वनाः Trigonometry, Widows, mother, Father जूगु खँ न्ह्यथनाः अंग्रेजी भाय्या हामा संस्कृत खः धायेत उसिंहि सनाः खँ ह्लाना दिल । थ्वहे खँ तयाः वय्कलं अंग्रेजीया ततःधंगु शब्दकोष दयेकूपिन्त नं पौ च्वया दीगु जुयाच्वन । तर अंग्रेजतसें वय्कःयागु खँ मन्यं । छाय्धाःसां अंग्रेजतसें नं संस्कृत व अंग्रेजी निगुलि भाय्या हामा नेपाल भाषा हे खः धकाः स्यू । आः अंग्रेजीया हामा नेपाल भाषा गुकथं खः वल धइगु ब्वाथुइकेत अंग्रेजी भासाय् वनाच्वंगु नेपाल भाषाया छुं खँग्वः न्ह्यथने ।

१. फय्लि–फय्लिन–फय्न–फाय्न- Fan । फय्नाप स्वापू दुगु फय्लि हे Fan खः । फय्लिचा स्वबाः हे Fan (पंखा) दयेकूगु खः । अंग्रेजी ल या उच्चारण जुइ मखु १३ । गथे Calm–काम, Calf– काफ ।

२. बाजन–बाजं– बाजों– बान्जो– Banjo । नेपाल भाषाय् थायेगु फुक बाजायात बाजं धाइ । अंग्रेजी थुकिया अर्थ संकोच जुयाः छता बाजंयात जक बान्जो धाल ।

३. सिथ– Sitha–सिड्–Side (River Side–

---

१०. पाली भाय् व नेपाली भाय्या छुं स्वापू मदु छाय्धाःसां खस कुरा वा गोरखा भाषाया लिपा तिनि नेपाली नां छूगु खः ।

११. स्वया दिसँ योगेन्द्रनया नेपाल भाषा व्याकरण व शब्दकोषया भूमिका ।

१२. स्वया दिसँ The Illustrated weekly of india । दँ, ल्याः ल्वःमन पुलांगु फाइलय् माला दिसँ ।

१३. स्वया दिसँ The oxford english dictionary

खुसि सिथे) । अंग्रेजी उच्चारणया नियम क्वातु मजू, Thus डस् जूसा Thumb थम् जुइ । थ्वहे नियमं सिथया साइड् जू वंगु खः ।

४. बि–बिइ–बी–Bee नेपाल भाषाय् बिया अर्थ की खः । गथे, न्ह्यबि, बिलि, माय्बिलि, बिखू (सर्पया लं) । थुकिया नं अर्थ संकोच जुयाः अंग्रेजी हायात जक बी धाइगु जू वन ।

५. न्हास- नास- न्वस– न्वज–Nose । अंग्रेजी s या उच्चारण स व ज नितां जू । गथे, Dose- डोज्, Dust डस्ट । थुकथं हे न्हासया न्वज जूगु खः । Nasal या नं न्हाय् लिसेहे जक स्वापू दु ।

६. क्वख- क्वः- को- क्रो–Crow । अंग्रेजी फस्ट धायेत First फस्र्ट च्वइगु, कू धायेत Coup कूप् च्वइगु । थुकथं हे थन नं को धायेत क्रो Crow च्वःगु खः । तर लिपा जुजुं क्रो हे धया छ्वःगु जुइमाः ।

७. इल- इला- इरा- Era । अंग्रेजी इरा वा एराया अर्थ थुकथं खः Era – a point of time; Epoch १४ । नेपाल भाषाय् नं 'इलय् नयेमाः' व 'छगू इलय्' धायेबलय् छगूलि निश्चित ई व मेगूलि छगू युग धइगु वयं । उकिं इलया हे इरा जूगु खः ।

८. घ्यः–घ्यःघी–घी–Ghee । थन घ्यःघीया घी जक तप्यंक अंग्रेजी वंगु खनेदु ।

९. प्वः–प्वर–पोर–Poor । नेपाल भाषाय् प्वः धयापिं चिप नापं फ्वना नइपिं तसकं गरिबपिं खः । प्वःया पुलांगु रूप प्वर खः । प्वरपाय् आः तकं प्वःत दनि । अंग्रेजी Poor या उच्चारण व अर्थ नेपाल भाषाया प्वःयें हे खः । उकिं थ्व खँग्वः नेपाल भाषां तप्यंक हे अंग्रेजी वंगु त्याज्यू ।

१०. कले–कलेक्ट–कलेक्शन– Collect । नेपाल भाषाया कलेचिने (छ्पु छ्पु वा छत्वाः छत्वाः मुनाः कलेचिनेगु) व अग्रेजीया कलेक्शन नुवायेबलय् अपायसकं मपाः, अर्थ नं वहेतुं खः –छथाय् मुनेगु । थयेहे यले खँग्वः नं यलेक्ट, एलेक्शन जुयाः Election जू वगु दु । नेपाल भाषाय् यलेया अर्थ नं Election या थें हे बांमलाःगु त्वःताः बांलाःगु ल्ययेगु खः । अंग्रेजी भाषाय् खँग्वःया ल्यूने लितँसा तयेगु चलन ग्रीक भाय्या प्रभावं लिपा तिनि वःगु खः १५ । नेपाल भाषाया कले व यलेया कलेक्शन व एलेक्शन थुकथं हे लितँसा तनाः जूगु खः । गथे Exam-Examination ।

११. चचा–चर्च–Church । धार्मिक म्ये हालेगु थाय् अर्थात चर्चा हालेगु थाय्यात हे अंग्रेजतसें चर्च धया छ्वःगु खये माः । गथे सिनेमा क्यनेगु थाय्यात हे सिनेमा धया छ्वःगु दु १६ ।

१२. (वन) वन्तां–वन्त–वेन्त–Went । श्वमि भासं आः तकं वनेगु अर्थय् वान्तां धयाच्वंगु दु । थ्वहे वन्तां अंग्रेजी Went जूगु खः । मखुसा Do-did-done जूथें Go-gid-gone जुइमाःगु खः ।

थुकथं हे मिसाया Miss, ल्यासेया Lass, पातया Plate, वाया Water, क्वलया Coal, प्वालया Pole, साखलया Sugar, चिपया Cheap, सुयेया Sew, अब्वाया Abba दुवाःया door, मि (मनू) या me, अप्वःया apposition, प्वः (च्वका प्वकाया प्वः) या

१४. स्वया दिसँ Ward- Loce & co's Standard Dictionary, London
१५. स्वयादिसँ,, 'Our Language', Sineon Potter,–Pelican Books, England,
१६. स्वया दिसँ, Bhargava's Dictionary, Anglo–Hindi

Pole, ज्वनया Join, सुल्लप्याच्चया Slope, सोखया sick, माकःया Monkey, दन्किनीया donkey, पातया pot, कःनिया corn, पसःया shop, सोगःया see, नाइसे (नाइसेच्वं बांलाः) या Nice, ह्निनया Noon, ने (ने खः=मखु) Nay, नांया Noun, कुन (कुं) या cone, हात (हातहित) या Hit, पाँच (पाँय्) या patch, वाईं (वाईंया मिनाः पालुगु) या wine, वाःचाःया watch, पीके (मनूत ज्याय् वयेवने मफयेक लँ पनेत पीका तयेगु) या picket, की (निगः निनाः स्वायेत की तातेगु, निगः लिकायेत की नं लिकाये माः) या key, गंया gong, नः (बिंबि नः, नुगः नः) या gnaw, ह्युं (रंग) या Hue जूगु खं नं स्वःमंके फइमखु।

थुकथं संस्कृत थें अंग्रेजी भाय् नं नेपाल भाषायाहे सन्तान खः धइगु खँ ब्वःज्यूगु दु। अयनं छगू न्ह्यसः न्ह्यःने च्वं वयेफु। छु धाःसां, नेपाल भाषाया प्रभाव तापाक च्वंगु अंग्रेजी भासाय् गुकथं लाः वन। थुकिया लिसः मालेत भाषाया इतिहास जक सोकां मगाः पृथ्वीया हे इतिहास सोके माः। गथे धाःसां ह्लापा ह्लापा थौंकह्नय्या फुक महादेश छगूहे खः, छधी हे खः। Continental Drift Theory कथं उबलय् भरायधगु महादेश कुचा कुचा दलाः, छथासं मेथाय् न्ह्याना वनाः तिनि थौंथी महादेश, टापू आदि थौंकह्नय्या थासय् लाः वःगु खः १७। उबलय्या उगु ग्यानापुगु परिवर्तनं सुयात छु मजुल जुइ! छथाय् छिंक च्वच्वंपिन्त नं मछिना वल जुइ, मेथाय् च्वं वने माल जुइ। उकिं छखलः नेवाःत नं नेपाल त्वःताः यूरोपपाखे च्वं वन जुइ। उबलय् यूरोपय् च्वंवंपि नेवाःत गन च्वन जुइ धइगु खँ सुनानं ब्वःछी मफुनि। तर व नेवाःत थौंकन्हय् इटालिया छगू शहर जुयाच्वंगु नेपल्स (Naples) धइगु देश दयेकाः च्वंगु जुइ धइगु खँय् यक्व सत्यता दयेफु। नेपल्स इटालि काये न्ह्यः छगू स्वतन्त्र राज्य खः। नेपाल थें नेपल्स नं पर्वतया ब्वसं च्वंगु देश खः। थनयापिं मनूत नेवाःत थें हे ज्या सः। नेपालय् नेवाःतय्गु ग्ये व नखःचखः तसकं नांजाः थें नेपल्सयागु ग्ये व नखःचखः नं तसकं बांलाः, तसक नांजाः १८। उकिं यूरोपया थ्व नेपल्स नेवाःतसेंहे दयेकूगु देश खयेफु १९। न्हूगु देश दयेकूबलय् उगु देशया नां थःगुहे मातृदेशया नां ब्वकयाः तइगु तसकं स्वाभाविक जू। गथे अंग्रेजतसें अमेरिकाय् बनाः New England व फ्रेन्चतसें New France दयेकूगु दु २०। मां अबुया नां ब्वकयाः नां छुइगु कीथाय् आः तकं चलन दनि। गथे, राम बहादुरया काय् राम भक्त, रत्न शोभाया म्ह्याय् रत्न कमल। थुकथं नेपाल्स देश दयेकूपिं नेवाःतय्गु नेपाल भाषाया प्रभावं नेपाल भाषाया खँग्वः अंग्रेजी भाषाय् वंगु खः धइगु खँ ध्वाथू वइ।

थ्व भासा अनुसन्धानया लेख गुंपुन्हिया लसताय् ख्याःलं ख्याल जक च्वयागु खः। मेबलय् धात्थें नं यानाः च्वत धाःसा अजं यक्व सत्य खँ लुइके फइ तिनि। उकिं त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प्रज्ञा प्रतिष्ठान थेंजाःगु सस्थां याकनंहे न्ह्यःकथं पलाः छीगु आशा याना। नापं नेपाल व विश्वया फुकक विद्वान धाःपिसं नं न्ह्यपु थासय् तयाः जक अनुसन्धानया ज्यातुगु कु ववबुइ धइगु नं आशा याना।

१७. स्वया दिसँ, Wegener's Hypothesis, An Introduction To Geormaphology, Morgan, London

१८. स्वया दिसँ, The columbia Viking Desk Encyclopedia, पौ १२३८

१९. मखुसा नेवाःत नवें देशय् वा नेदरलायण्डय् च्वंवंगु नं खयेफु, नेवार लायण्डया नां लिपा नेदरलायण्ड जू वनीगु यक्वं सम्भावना दु।

२०. स्वया दिसँ, The Colunlri Encyclopedia, columbia Vniversity. U.S.A.



या धापू

१. गुंपुन्हिया लसताय्

गुंपुन्हिया लसताय् थगुने थें थुगुसी नं थ्व ख्यालि न्हिलिया ल्याः न्ह्यब्वयाच्वना ।

थौंकन्हय्या थ्व बांमलाःगु व ग्यानापुगु मौसमय् "क्री" या थ्व ख्यालि ब्वनाः ब्वमिपिसं गुलि नुगः तये फइ जिमिसं मस्यू । थौंकन्हय्या थ्व बांमलाःगु मौसमं हःगु खुसिबालं जनताया छेँ बुँ चुइके यंकाच्वंगु दु । ज्यापु ज्यामितय् हि चःतिया बलं थाहां वःगु वामा क्वथला ब्यूगु दु थ्व मौसमं । थ्व मौसमं जनताया ह्मगस चुचुं याना ब्यूगु दु, इमिगु सुख लाका काःगु दु । थह्मं मनं तुनाथेंया बांलाःगु मौसम मवःगुलिं फुक्क ज्यापु ज्यामितय् ख्वाः ख्यूंसे ख्यूंसे चवं । ईपि न्हिले मफु । इमि नुगः ख्वः । थ्व फुक्क खँ जिमिसं वाःचाः । अथेसां निराश जुयाः ल्हाःतुति त्वःता छ्वयेगु ई मखु थ्व । थौंया मौसम बांमलाःसां कन्हय् बांलाःगु मौसम वइतिनि । उकिं नुगः क्वमतुंकुसे खुसिबाः पनेगु ई खः थौंया थ्व ई । थौंया मौसमं दुःख सोकातःपिं जनतायात नं पलख न्होकाः बांलाःगु भविष्यया आशां क्यंके फइला धकाः थ्व ख्यालः ल्याः न्ह्यब्वयाःगु खः । थ्व ल्याः स्याःनुगः घानाच्वंपिं जनतायात गुंपुन्हिया लसताय् देछाया च्वना ।

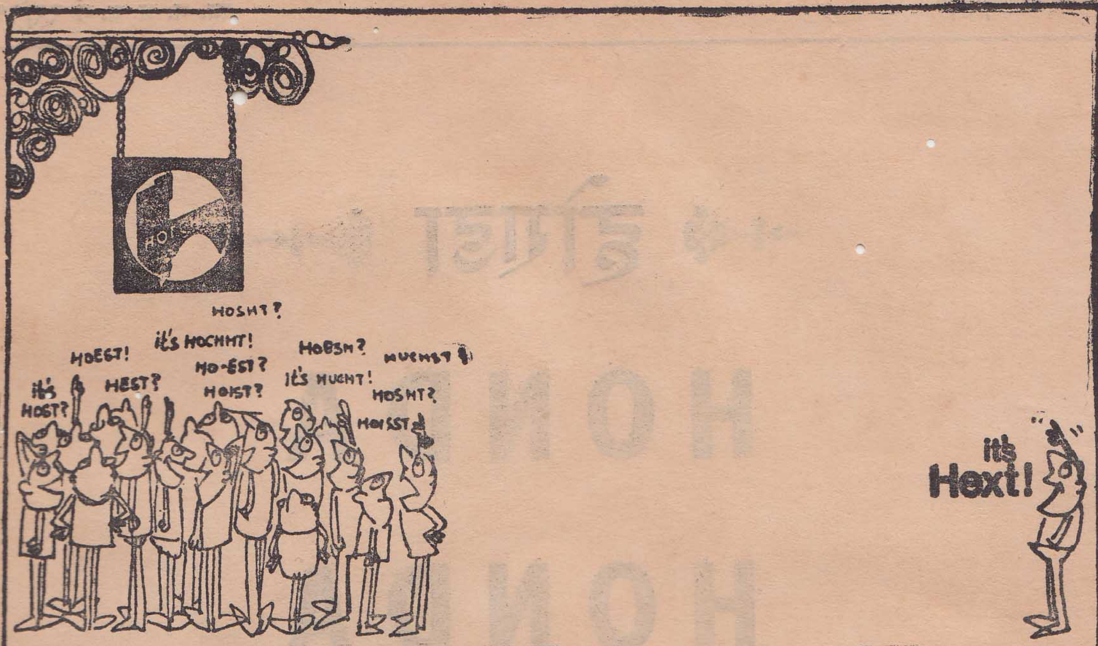
२. दुबिस्ता खँ

"क्री" लय्पौया दुबिस्ता खँ मेबलय् कने मछाःसां थौं गुंपुन्हि जुयाः मछालेम्वाःगुलिं कनाच्वना । छु धाःसां पुन्हि पतिकं पिहां वयेमाःगु 'क्री' जिमिसं इलय् इलय् पिकाये मफया च्वन । च्वमि, ग्राहक, विज्ञापनदाता व मेपिं यक्व पासापिनि ग्वाहालि दयाः नं "क्री" लय्पौ इलय् पिकयाः ब्वमिपिनि न्ह्यःने तये मफयेगु जिमिगु हे जक कमजोरी खः । उकिं क्वमालि जुयाः सकसिकें क्षमा फ्वनाच्वना ।

"क्री" लय्पौ इलय् इलय् पिकाये मफयाच्वंगुया छगू जक मू कारण लय्पौ इनीह्म छह्म गतिलाःह्म मनू चूलाके मफया च्वंगुलिं खः । पिदंगु पौ इने क्वमचावं न्हूगु पौ पिथनेबलय् पुलांगु पौ अथें ल्यनाः भ्वं न्यायेत व प्रेसयात बीत माःगु दां मुने मफइगु । इलय् पौ पिकया थें इलय् इनाः इलय् हे दां दुथ्यंके फुगु जूसा लय्पौ इलय् पिहां मवयेमाःगु मेगु छुं खँ मदु । आः ला लय्पौ इनीह्म बांलाःह्म मनू नं चूलाये धुंकूगु दु । उकिं लिपा निसें "क्री" लय्पौ इलय् इलय् पिथनाः इलय् हे ब्वमिपिन्थाय् थ्यंके फइगु आशा याना ।

मेगु खँ बचंपौ जक बियाः ग्राहक जुयातःथाय् पौ बियाः ध्यबा नं कयाहयेमाःगुलिं इनीपिं उसि चाइगु । गुबलें मनू नापमलाइगु गुबलें छु जुइगु । मेपिं ग्राहकतय् थाय् थें पौ जक सुम्क बिया थकां गाःगु जूसा इनीपिन्त अःपुयाः इनेज्या नं याकनं सिधइगु । उकिं बचंपौ जक बियातयादीपिसं नं न्ह्याथ दां बियाः दछि वा खुलाया ग्राहक जुयाः दीसा ज्यू धकाः इनाप याना । थथे जुल धाःसा 'क्री' लय्पौ इलय् इलय् पिकायेत अःपुइ ।

"क्री" लय्पौ च्वन्ह्याकेत सकस्यांपाखें न्ह्याबलें ग्वाहालि दया च्वनीगु आशा याना ।


HOSHT?
it's HOCHHT!
HOEGT!
HO-EST?
HOBSM?
it's
HOST?
HEST?
HOIST?
it's HUCHT!
HOSHT?
HOISST
it's Hext!

फी १८/१५७ का. म. अ. द. नं २२/११०

थाकू :- चांमुन्द्रा प्रेस, यतखा, ये । फोन १३६५२